

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 23^{ος} • ΦΥΛΛΟ 90^ο • ΙΟΥΛΙΟΣ, ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2018 • ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ • ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Νέο Διοικητικό Συμβούλιο στον Πολιτιστικό Σύλλογο Αρμένων

Εκλογές έγιναν στον Πολιτιστικό Σύλλογο Αρμένων στις 9 Σεπτεμβρίου και έλαβαν: Αβερκάκης Γιώργος 91, Πετρουλάκη-Αβερκάκη Στεφανία 69, Τσιτσιρίδης Χρήστος του Ιωσήφ 46, Κοτρωνάκης Μιχάλης 34, Καλούδης Στάθης 30, Πατεράκης Ιωάννης 26, Παπαδάκης Τάσος 24, Νικητάκη Ιφιγένεια 22, Καραβελάκης Μανώλης 21. Εκλέγονται οι 7 πρώτοι.

Το Διοικητικό Συμβούλιο στη συνέχεια, συγκροτήθηκε ως εξής:

Πρόεδρος: **Αβερκάκης Γεώργιος**
Αντιπρόεδρος: **Παπαδάκης Τάσος**
Γενικός Γραμματέας: **Αβερκάκη - Πετρουλάκη Στεφανία**
Ταμίας: **Κοτρωνάκης Μιχάλης**
Μέλη: **Καλούδης Στάθης, Πατεράκης Ανδρέας, Τσιτσιρίδης Χρήστος**
Ελεγκτική Επιτροπή: **Αλβανός Μιχάλης, Ορφανάκης Μιχάλης, Τσιχλάκης Αρτέμις**

Ευχαριστίες

Το απερχόμενο Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων ευχαριστεί, για την διετία που πέρασε, τους Αρμενιανούς, για την στήριξή τους. Τους επαγγελματίες Αρμενιανούς που δεν σταμάτησαν ποτέ να στηρίζουν το Σύλλογο, αλλά πέρα από αυτό να ευχαριστήσουν τους επαγγελματίες και μη από όλα τα χωριά και πόλεις. Θέλουμε να ευχαριστήσουμε ιδιαίτερα την εφημερίδα μας ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΗ που με περίσσια αγάπη μας φιλοξενεί στις στήλες της.

Το απερχόμενο Δ.Σ.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2018

Ο τρύγος στους Αρμένους

Φωτογραφία από τον τρύγο στο χωριό μας στη δεκαετία του 50, όπου εικονίζονται από αριστερά: η Αглаΐα κόρη του Παυλή Κολώνη, η Ειρήνη σύζυγος Νικολάου Χελιουδάκη, η Κατερίνη το γένος Καβρουλάκη σύζυγος Μανώλη Χριστοδουλάκη, η Ελένη (Βογιατζή) σύζυγος Ιωάννου Στεφανάκη, και ο Τερεζάκης Στέλιος του Νικολάου στο αμπέλι του Στεφανογιάννη στους Μπογιαδάδες. Φωτογραφία από το αρχείο της Χελιουδάκη Νικολάου Αργυρώς.

Αθιβολή για το κρασί

Γροίκα να ιδείς μίαν ορμηνιά ένας σοφός τη δίνει: «Εγώ 'μνοξα τω σταφυλιώ και τσ' αμπελοκουτούρας
«εσύ να πίνεις το κρασί μ' αυτό να μη σε πίνει!» να τραγουδώ του βαρελιού, τση τάβλας και τσου
Και του Μουντάκη μια μ-παλιά γροικάτε μαντινάδα σουρας!
που 'χει λεζέτι κι ομορφιά, γνώση και φρονιμάδα: Ετότεσάς πες του κι εσύ τούτη τη μαντινάδα
«Τ' αόρι κάνει πρόβατα και το κρασί μπεκρήδες νιους ριμαδόρου μερακλή, βιόλα του νου καρνάδα:
και το σκολειό γραμματικούς κι η λύρα μερακλήδες.» «Μια μαντινάδα θα σου πω, μη με παρεξηγήσεις
Γροίκα κι εμέν' απού 'μουνε κια δυο χρονώ κοπέλι το γύρο γύρο πήγαινε ... να μη με κουτουλήσεις!!!»
και άλλο λίγο να πνιγώ μέσα σ' ένα βαρέλι!

«Οντέ θα βγεις στην όρεξη με κιανά παραέκι ξάνοιγε με τη ρέγουλα να πίνεις το κρασάκι.
Κι απού τ' αρέσει το κρασί και κάνει άσπρο πάτο ο νους του γίνεται φτερό κι ο κόσμος άνω κάτω!»
Κι απής μεθύσει και τα πει, ο νους του σα φακιάρεσει γροίκα να ιδείς είντα θα πει και ξάνοιγε μη μπέσει:

Χανιά 27/9/04

Αντωνία Μπλογιαννάκη

Ενεργό μέλος της ένωσης πνευματικών δημιουργών Χανίων, Ιδρυτικό μέλος του Συλλόγου Κρητών σιχουργών και εκλεγμένο μέλος της επιτροπής κρίσης σιχουργημάτων του συλλόγου

Στο τεύχος που έχετε στα χέρια σας, μπορείτε να διαβάσετε...

- ❖ **σελ. 2:** Αναγόρευση νέων εταίρων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Βενιζέλος», γράφει ο Γιώργος Γιακουμινάκης
- ❖ **σελ. 2:** Οι γλάστρες, της Πόπης Γαβριλάκη-Λαμπρινέα
- ❖ **σελ. 3:** Η Ροδαρά μας, του Χαράλαμπου Ελευθεροπολίτη
- ❖ **σελ. 4:** Η εκδρομή του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων, του Μανώλη Τσιτσιρίδη του Χρήστο
- ❖ **σελ. 4:** Ο Μανούσος ο μαδαρίτης, του Γιώργη Καπριδάκη
- ❖ **σελ. 5:** Αρμένιοι: Κλήδονας 2018

- ❖ **σελ. 6:** Στους Αρμένους Αποκορώνου σήμερα!, από το fb της Μαρίας Μπούχλη
- ❖ **σελ. 7:** Το Γραμματσάκι, του γερω-Χαράλαμπου
- ❖ **σελ. 8:** Παγκρήτιοι Σκοπευτικοί Αγώνες το 1911 στους Αρμένους
- ❖ **σελ. 9:** Γιορτές και δραστηριότητες στους Αρμένους
- ❖ **σελ. 10:** Ο κόσμος που φεύγει και ο κόσμος που έρχεται... της Μαίρης Πριπάκη-Κουντάνη
- ❖ **σελ. 12:** Επίσκεψη στο Ίδρυμα «Ελευθέριος Βενιζέλος»,

- της Μαρίας Στρούμπου-Τερεζάκη
- ❖ **σελ. 12:** Στο καφενείο του χωριού, γράφει Παλιός Αρμενιανός
- ❖ **σελ. 13:** Η συγκέντρωση των αποφοίτων του Γυμνασίου Βάμου, του Γιώργου Γιακουμινάκη
- ❖ **σελ. 14:** Αυτοί που φεύγουν...
- ❖ **σελ. 14:** Μνήμη οικογένειας Μιχελογιάννη
- ❖ **σελ. 14:** Δωρές στην Ενορία Αρμένων
- ❖ **σελ. 15:** Η εκδήλωση του καλλιτεχνικού ομίλου «Αποκόρωνας»
- ❖ **σελ. 16:** Κοινωνικά, Επιτυχίες, Δωρές

Αναγόρευση νέων εταίρων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ Κ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ»

Γράφει ο **Γιώργος Γιακουμινάκης**
Λογοτέχνης - ποιητής*

Με επισημότητα πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση αναγόρευσης των νέων «Εταίρων» του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» στον αύλειο χώρο της οικίας-μουσείου του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Χαλέπα Χανίων, την Τρίτη 21 Αυγούστου 2018 και ώρα 19:30.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με καλωσόρισμα του Γενικού Διευθυντή του Ιδρύματος κ. Νικολάου Παπαδάκη ο οποίος αναφέρθηκε στους σκοπούς και το έργο του Ιδρύματος, κάνοντας λόγο για απόδοση τιμής και ευγνωμοσύνης στους νέους «Εταίρους» για την σημαντική προσφορά τους σ' αυτό.

Εταίροι ανακηρύχθηκαν:

1. Η Ομοσπονδία Σωματείων Αποκορώνου Χανίων διά του προέδρου της κ. Γιάννη Τερεζάκη ο οποίος κλήθηκε να παραλάβει το σχετικό μετάλλιο και την περγαμνή ανακήρυξης. Την απονομή έκανε ο Δήμαρχος Αποκορώνου κ. Χαράλαμπος Κουκιανάκης.

2. Ο κ. Γιάννης Μανουκαράκης (John Manos), πρώην πρόεδρος της Παγκρητικής Αμερικής, με καταγωγή το Ρέθυμνο, επιτυχημένος αρχιτέκτονας και τραπεζίτης, κάτοικος Σικάγου, με πλούσιο φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο. Την απονομή έκανε ο Δήμαρχος Χανίων και αντιπρόεδρος του Ιδρύματος κ. Τάσος Βάμβουκας και

3. Ο κ. Γιάννης Μπερτάκης με κατα-

γωγή από τα Χανιά, επιχειρηματίας, μέλος του Δ.Σ. Κρητών Σικάγου-Μαϊάμι. Την απονομή έκαναν από κοινού οι κ.κ. Γ. Δασκαλάκης, πρόεδρος του δικηγορικού Συλλόγου - Γραμματέας του Ιδρύματος και

Νίκος Σαρρής Γραμματέας του παραρτήματος Αττικής του Ιδρύματος.

Σε αντιφωνήσεις τους οι τιμώμενοι ευχαρίστησαν το Ίδρυμα για τη μεγάλη τιμή, ενώ τα μέλη της Παγκρητικής Αμερικής απένειμαν στον κ. Παπαδάκη τιμητική πλακέτα.

Η εκδήλωση συνεχίστηκε με αποσπάσματα από το έργο του Γιάννη Μεντζελόπουλου «Ωδή στον Ελευθέριο Βενιζέλο», που ερμήνευσαν η κ. Μαρία Κουτουλάκη στο πιάνο και ο τενόρος Γιάννης Μανούσας. Και έκλεισε με δεξίωση που παρέθεσε το Ίδρυμα.

Παρευρέθησαν οι δήμαρχοι Χανίων και Αποκορώνου, ο πρόεδρος του δικηγορικού συλλόγου Χανίων, ο πρόεδρος της Παγκρητικής Αμερικής, ο διευθυντής της Ορθόδοξης Ακαδημίας Κρήτης, πρόεδροι και μέλη διαφόρων πολιτιστικών φορέων και άλλοι προσκεκλημένοι.

*Ταμίας της Ένωσης Συντακτών Κρητικού Τύπου

Η "Ε" ενημερώνει ότι η ύλη για το επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 16/11/2018.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ»
Εκδίδεται με τη συνεργασία της Τοπικής Κοινότητας Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125

Εκδίδεται και διευθύνεται από συντακτική επιτροπή.

Δωρεές στον Τραπεζικό λογαριασμό Εθνικής Τράπεζας
GR9001101560000015676103433

Εκδότης-Διευθυντής:

Γιάννης Σ. Τσακίρακις
Σουλίου 124, 173.42 Αγ. Δημήτριος
Τηλ. 210-99.16.613,
Email: itsakir@otenet.gr
www.armenoi.gr
ISSN 1109-3056

Οι γλάστρες

Δυο γλάστρες απόμειναν όλες κι όλες πάνω στο ασπρισμένο στενό πεζούλι, δίπλα στην ξύλινη παλιά πόρτα. Να στολίσουν όπως-όπως και να δροσίσουν. Παλιότερα ήταν πολλές, αμέτρητες, με χίλια μύρια χρώματα κι αρώματα. «Βαραίνουν τα γόνατα, λιγοστεύουν οι γλάστρες» μουρμούριζε, κάθε που αποχωριζόταν άλλη μια γλάστρα της. «Δουλούδια που διάλεξες όμως κι εσύ καμμένη» γελούσε κοροϊδευτικά η φίλη της. «Είναι που είναι δυο, διάλεξες και κάκτους».

Δυο κάκτοι, χειμώνα καλοκαίρι, γεμάτοι αγκάθια, που αναπάντεχα φούσκωναν και πετούσαν ολοστρόγγυλα, αγκαθωτά εξογκώματα. Τα πρόβατα, που εξακολουθούσαν - όπως παλιά - να περνοδιαβαίνουν το δρόμο, ρήμαζαν ότι πράσινο έβρισκαν σε φράχτη κι αφύλαχτη αυλή. Όλα, εκτός από τα δυο κακτοειδή. Ίσως γιατί τ' αγκύλωναν. Ίσως γιατί προτιμούσαν πιο πλούσια σε φυλλώματα φυτά, από τη φτωχική βλάστηση των κάκτων.

Την πρώτη φορά που άνθισαν μονομιάς, από το βράδυ ως το πρωί κι ύστερα πάλι έσβησαν, άφησαν μια περίεργη αίσθηση ζωής μέσα της. Και μια ιδέα αρώματος στο πέρασμά τους. Ενθουσιάστηκε και

χάρηκε με το λαμπερό κατακίτρινο χρώμα τους, όπως χαιρόταν κι αναγάλλιαζε με την ανοιξιιάτικη λιακάδα, που ζέσταινε τα παγωμένα του χειμώνα, ή με την αυγουσιιάτικη πανσέληνο, που ξόρκιζε τις σκιές και τα σκοτάδια της αυλής της.

Σηκώθηκε από την καρέκλα της. Πήρε χρώμα από την άκρη της αυλής και συμπλήρωσε τα κενά στις γλάστρες. Ύστερα τις

πότισε με τον ίδιο παλιό ντενεκεδένιο μαστραπά, που έπινε νερό κι η ίδια. Αναλογίστηκε τη ζωή της, που άνθισε δυο φορές κι εκείνη. Μια τη χρονιά, που σπαρτάρησε η κόρη της μες στην κοιλιά της κι άλλη μια, όταν γεννήθηκε ο γιος της και κόλλησε στο στήθος της το ροδαλό του στοματάκι.

Άπλωσε το χέρι και χάιδεψε τους κάκτους, χωρίς να νιώθει τον πόνο από τ' αγκάθια τους. Γιατρεύτηκαν οι πόνοι στα χέρια και στα πόδια της και ξέχασε τα χρόνια της, τα χρέη και τα βάρη της ζωής της. Και το βράδυ στον ύπνο της είδε όνειρο, πώς έβγαλε λέει στους ώμους της κατακίτρινα φτερά και πως πετούσε.

Πόπη Γαβριλάκη Λαμπρινέα

Η ροδαρά μας

Πέμπω σας χαιρετίσματα ένα ματσάκι ρόδα.

της Ροδαράς
τούτης τα ρόδα
τα κορφολογά
'πο τα περιβόλια
της γραφής
ο Χαράλαμπος
Ελευθεροπολίτης

Μαντινάδες

Γράμμα με το χεράκι
θα ράψω να σου στείλω
και θάχω μέσα στο χαρτί
χαιρετισμό 'να μήλο.

Κι όντε θα πιάσεις το χαρτί,
το γράμμα να ξανοίξεις
βγάλε το μαντιπλάκι σου,
τα δάκρυα να σφουγγίζεις.

Κι αν έχει λάθος το χαρτί
ρίξε το στην αθάλη
γιατί κι εγώ όντε σου 'γραφα
είχα δική σου ζάλη.

Να γράψω θέλω μια γραφή
μια Παρασκήν ημέρα,
να σου τη στείλω, αγάπη μου,
με τη δική μου χέρα.

Γράφω σου μιαν επιστολή,
κι εσύ να γράψεις άλλη
να καταλάβωμε τα δυο
ο είς τ' αλλού τη ζάλη.

Και πάλι γράφω στο χαρτί
με την πολλή γλυκότη
εσύ 'σαι που τη σκλάβωσες
την ακριβή μου νιότη.

Στέκω και συλλογίζομαι
και λέω με το νου μου
ίντα να γράψω στο χαρτί,
να στείλω του πουλιού μου.

Γράψω-δε γράψω στο χαρτί,
στείλω-δε στείλω πράμα
η αγάπη πούχω μετά σε
είναι μεγάλον πράμα.

Γράφω, μηνώ σου στο χαρτί,
κι ακριβοχαιρετώ σε
άσφαλτα κι αδιμούρευτα
και μπιστικά αγαπώ σε.

Και γράφε μου πώς τα περνάς,
γιατί στεναχωρούμαι
Μα μεις κι αν αλλαργάραμε
πάλι θ' ανταμωθούμε.

Αυτό το γράμμα, μάθια μου,
σου στέλνω να διαβάσεις,
να δεις με τ' αματάκια σου
να κάτσεις να με κλάψεις.

Γράφω γραφή και πέμπω σου
με γράμμα τω χεριώ μου

κι αντίς μελάνι έβανα δάκρυα
των αμμαθιώ μου.

Κάνε ρεμέδιο, γράφε μου
κι ελόγου σου, να μάθω
γιατί κι εγώ για λόγου σου
πρίκες και βάσανα χω.

Και γράψε μου, πουλάκι μου,
να δω, να καταλάβω
πως μ' αγαπάς, με την καρδιά
παρηγοριά να λάβω.

(**Αικατερίνη Κουρμούλη,**
«Επετηρίς Εταιρείας Κρητικών
Σπουδών», 1999)

Αινίγματα

Ένα μαύρο γαϊδουράκι τρώει
όλο μου τον κήπο

(ιγρξιοι ολιγμιοι)

Τσικάλι χιλιοτρύπητο βάνει
κρέας ανήψητο

(οσθμγαικωρ υ)

Πάνω κει στο βουναλάκι
βόσκει ένα προβατάκι και
φορεί και καπελάκι

(οριγχοκ ο)

Αθιβολές

**Ντρέτοι και σκεβρωτοί
αγγέλοι...**

Ψέλνει ο παπάς και λέει στη
λειτουργία, μεταξύ άλλων, «και
αγγέλοις και βροτοίς» (που σημαί-
νει και για τους αγγέλους και
για τους ανθρώπους· «βροτός»
είναι αρχαιοελληνική λέξη, που
συναντάμε και στον Όμηρο, και
σημαίνει «θνητός».)
Τον ρωτά λοιπόν κάποιος από
το εκκλησίασμα, μετά το πέρας
της λειτουργίας:

–«Κι ίντα σημαίνει, παπά, κει-
νονά που λες το «και αγγέλοις
και βροτοίς»;

Σκέφτεται ο παπάς και απο-
φαινεται:

–«Και ποιος κατέχει μωρέ; Πρέπει
πως είναι οι αγγέλοι δυο λογιώ,
οι ντρέτοι κι οι σκεβρωτοί!»

(**Νικόλαος
Κοντοσόπουλος,**
«Κρητική Εστία», τχ.76, 1958)

Αλόγου χάριν Ερωτόκριτος
«Ερωτόκριτος», Γ 9-84
(Κρήτη, γύρω στα 1610)

ΠΟΙΗΤΗΣ

Όση ώρα τον Ρωτόκριτον εθώρει η Αρετούσα,
τα σωθικά τση κι η καρδιά το δρόσος εγρικούσα.
Ορέγετο τα κάλλη του, παρηγοριά τσ' εδίδα,
εχαίρετο, ελαφρώνετο στην πελελήν ολπίδα.
Μα σαν εμίσειψε από κεί, και πλιά δεν τον εθώρει,
κιαμιάς λογής ανάπαψη δεν νύρισκεν η Κόρη.
Πλιά 'ξαψε στην Αγάπην του, πλιά στη Φιλιάν του εμπήκε,
και πλιά μεγάλην την πληγή στα σωθικά τση εφήκε.
Συχνιά εψυγομαραίνοντον, συχνιά είχε λιγωμάρες,
Συχνιά 'χε μες στο λογισμόν τσ' Αγάπης τσι τρομάρες.
Αμ' όσην ώραν ήβλεπεν εκείνον που την κρίνει,
οι λογισμοί κι οι πόνοι της τσ' εκάναν καλοσύνη-
μα σαν τον είχε στερευτεί, περίσσα ετυραννάτον,
κι όλη εξαναμαλάσσετον κι όλη εξαναγεννάτον.
Επέρνα ημέρες σκοτεινές, νύκτες ασβολωμένες,
αποσπερνές λαχταριστές κι αυγές περιορισμένες.
Η Μάνα τση κι ο Κύρης τση πόνον πολύ εγρικούσα,
κι αλλήλως τως ελέγασιν· «Ίντά 'χει η Αρετούσα
κι εκάθηκεν ο ύπνος τση, κι εκόπη το φαπτό τση;
Σαν ποιό νάναί το βάρος τση; και πού 'χει το κακό τση;»
Καθημερνό τνε ρωτούν, ίντά 'ν' κι αδυναμίζει.
Κι εκείνη με καλή καρδιά και γέλιο απιλογάτο,
κι ήλεγε πως δεν είν' κακά, αμή καλά εγρικόατο.
Με πονηριάν τα πράματα ξανάστροφα γυρίζει,
και σ' ίντα στάτο ευρίσκεται κιανείς δεν τη γνωρίζει-
τα Πάθη τση δε γνώθουσι, ουδέ τα κουρφά τση ενιώσα,
και λεν πως το 'χει φυσικό ν' αδυναμίσει τόσα.
Συχνιά-συχνιά τση Νένας της ήλεγε τον καημόν τση,
και τα κουρφά τση εθάρρευγε κι όλον το λογισμόν τση.
Κι εκείνη με παρηγορίες πάσκει να την περάσει,
μήπως και ξελησμονηθεί ο Πόθος, σα γεράσει-
μα εις τούτον, οπού λόγιαζε, ήσφανεν η Φροσύνη,
κι όσον επέρνα ο καιρός, αμέτρητος εγίνη.

ΑΡΕΤΟΥΣΑ

Λέγει τση μιά από τσι πολλές: «Νένα, τον κόσμο χάνω,
γιατί ήβαλα στο λογισμό να πέσω ν' αποθάνω-
γ-ή πούρι κι ο Ρωτόκριτος τα πάθη μου ν' ακούσει,
και ταχτικά τα χείλη μου μιαν ώρα να τα πούσι,
με γνώση, εις μόδο φρόνιμον, οπού να μη γρικήσει,
πως έχω αγάπης βάσανα, πως έχω πόθου κρίση.
Θωρείς με πώς επόδωκα, πάντα γρινιώ και κλαίγω,
κι ό,τι μιλήσω κι ό,τι πω, πάντα για κείνον λέγω».

ΠΟΙΗΤΗΣ

Η Νένα ωσάν παρηγοριάν είχε ως την ώρα κείνη,
μα ως είδε πως εφόρμισε στου πόθου την οδύνη,
και θέ 'να καταφρονεθεί, και θέ 'ν' αποκοτήσει
του Ερώκριτου μ' αδιαντροπιά γι' αγάπες να μιλήσει

NENA

Λέγει τσι: «Ίντά 'παθες εδά, κι ίντα αφορμή είν' εκείνη,
που πλήθυνη τον πόθο σου, κι έτοιιας λογής εγίνη;
Γιατ' είδες τον Ρωτόκριτο στ' άλογο καβαλάρη,
κι εσειίστη κι ελυγίστηκε, κι ήτρεξε το κοντάρι;
Ίντα μεγάλο θάμασμα εγίνη εις τη Χώρα,

Συνέχεια στη σελίδα 7

Η εκδρομή του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων

Το Σάββατο 28 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε η ημερήσια εκδρομή του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρμένων. Το πρωί του Σαββάτου και ώρα 8:00 αναχωρήσαμε από τους Αρμένους για την Παλαιόχωρα, με το λεωφορείο του κύριου Πισαδάκη ο οποίος μας ξεναγούσε στην διαδρομή, η οποία ήταν μαγευτική λόγω των πανέμορφων δέντρων που απλώνονταν από περιοχή σε περιοχή. Μετά από περίπου μισή ώρα δρόμο κάναμε μια στάση στην καφετέρια «Ελαίας Θέα» στις Βουκολιές για να πάρουμε τον καφέ μας. Η διακόσμηση του χώρου ήταν μοναδική καθώς τα φυτά και μία γέρικη ελιά γύρω γύρω από πέτρες κοσμούσαν τον χώρο. Επίσης, πίνοντας τον καφέ στη βεράντα της καφετέριας διακρίναμε χιλιάδες στρέμματα δέντρων, αλλά κυρίως ελιές. Μετά, φτάνοντας κοντά στην Παλαιόχωρα, με πρωτοβουλία του κύριου Πισαδάκη, πήγαμε στην Κουντούρα, μια περιοχή γεμάτη από μεγάλα εντυπωσιακά θερμοκήπια όπου εκεί παράγουν λαχανικά και άλλα οι κάτοικοι. Ύστερα φτάσαμε στην Παλαιόχωρα και όλοι μαζί, κάνοντας βόλτα στο κέντρο του τόπου είδαμε διάφορα μαγαζιά με χειροποίητα ρούχα και άλλα, με παραδοσιακές γεύσεις τις οποίες δοκιμάσαμε. Μετά κάναμε μπάνιο στην

παραλία που ήταν πάρα πολύ καθαρή και ήρεμη. Επίσης μετά από το απολαυστικό μπάνιο φάγαμε φρέσκα ψάρια από τον τόπο. Τέλος, μετά από αυτή την αξέχαστη ομορφιά αυτού του τόπου, αναχωρήσαμε για την Κάντανο. Εκεί, απολαύσαμε τα παγωτά αλλά κυρίως το πεντανόστιμο

γαλακτομπούρεκο. Το χωριό ήταν πολύ εντυπωσιακό, είχε σε πολλά σημεία πετρόχιστα σχέδια και μία μεγάλη εκκλησία να στολίζει το χωριό σε ένα λοφάκι. Μετά, αναχωρήσαμε για τους Αρμένους όπου φτάσαμε όλοι εντυπωσιασμένοι!

Μανώλης Τσιτσιρίδης του Χρήστο

Ο Μανούσος ο μαδαρίτης

Ολιγοήμερη άδεια πήρε ο κάπταιν Μανούσος ο τυροκόμος από το μιτάτο του... κάπου εκεί ψηλά στις Σφακιανές μαδάρες.

Για να κάμει κι αυτός μερικά μπανάκια σαν άνθρωπος, όπως του παράγγειλε ο αγροτικός γιατρός.

Να πάεις άντρα μου στον γιαλό, να πας, που κάνει καλό τσι ρεματισμούς σου, και να ξεμαγαρίσεις και μια ουλιά από τσι αθοτύρους.

Τον μαλαγάνιαζε η καταφερτζού η Μαρिγώ, για να μην τον έχει στα πόδια της. Την επόμενη μέρα έβγαλε τα ρούχα του μιτάτου, έβαλε ένα λουλουδάτο σορτσάκι του εγγονού του, άσπρα σπορτεξάκια, άσπρο καπελάκι, και καβάλα στο άλογο του πήρε την κατφόρα για τον Ίλιγγα.

Ήταν πρωί του Αυγούστου, κι ο μπάρμπας Μανούσος ο μαδαρίτης, έκανε το πρώτο μπανάκι στην ζωή του...

Στην αρχή μπήκε μέχρι τους αστραγάλους για να συνθηθείσει το κρύο, συνέχισε μέχρι τη μέση πλατσουρίζοντας, είχε λίγο κυματάκι ο γιαλός, κάπου γλίστρησε στα βυτοσαλάκια.

Και νάσου τον καπετάνιο ανάσκελα να σκυλοπνίγεται.

Ήπια την πρώτη γουλιά σαν την νερόκουπα, άρχισε να ρίχνει καντήλια όπως συνήθιζε, ήπια την δεύτερη και δεν έβγαλε

άχνα, και στην τρίτη που είδε τα ζόρια άρχισε τα παρακάλια.

Βοήθα Παναγιά μου και στην χάρη σου θα φέρω ένα μεγάλο κεφάλι τυρί..., βοήθα Άγιο Νικόλα μου και στην χάρη σου θα φέρω το καλλίτερο μου σφαχτό... Βοηθά τε μου μωρέ και πνίγομαι.

Ένα ζευγάρι Γερμανών που είχε κατασκηνώσει στις σπηλιές, έτρεξε βολίδα και με

2-3 μακροβούτια τον έβγαλαν έξω σπκωτό.

Νάχετε μωρέ κοπέλια την ευκή μου, και την ευκή τσι Παναγίας..., μα άμα με ξαναδείτε εμένα επαέ να με χέσετε. Άκου εκεί... κάνει καλό τσι ρεματισμούς το θαλασσόνερο. Μόνο εγώ κατέω ο ατσιποδιάρης πως την σκαπούλαρα...!!!

Γιώργης Καπριδάκης

Αρμένιοι Κλήδονας 2018

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων διοργάνωσε και φέτος τη γιορτή του Κλήδονα, στο γήπεδο του μπάσκετ. Η συμμετοχή του κόσμου στην εκδήλωση ήταν μεγάλη. Το γλέντι κράτησε μέχρι τα ξημερώματα και τους παρευρισκόμενους διασκέδασε το συγκρότημα του χωριανού μας Ανδρέα Πατεράκη και του Νίκου Δημοτάκη.

Στην εκδήλωση του Συλλόγου, η Μαθουδάκη Μαριέτα, σύζυγος του Μιχάλη Αβερκάκη, βράβευσε τους απόφοιτους του Λυκείου που μένουν στους Αρμένους: Φρόσω Τσιτσιρίδη, Στράτο Παπασηφάκη, Μαρία Ορφανάκη, Κατερίνα Χαλβαδάκη και Ειρήνη Χατζάκη.

Οι φωτογραφίες που παρατίθενται είναι ευγενική προσφορά του συγχωριανού μας Γαβριήλ Γαβριηλίδη.

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΣΑΚΙ ΤΣ' ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΗΣ

Όπως λαλούμε 'μεις, ταχιά, και τσ' Αρμένους Μένιους θα τσ' αποκαλούμε

Σας έλεγα, τσι προάλλες, αναγνώστες μου «Γραμματσακίου», από 'δα κι ομπρός, όι μόνο θα φωνιάζει, παρά θαν αρχινίξει και να δαγκάνει, σαν τον Μπουρίκο του Δινάρδο, γιατί δεν τα βαστά κι εκείνος τα που του κάνει ο τρικέρης ο τυπογράφος, ο «δαίμων του τυπογραφείου» ως τον αποκαλούν, που απ' οντέν εβάλαμε ομπρός να γράφομε στα φύλλα οι αρμενιανοί, μάσε δυναστεύει ο «δαίμονας». Και δυνάστευε, το πάλοι ποτέ, και το χωριανό μας, το Μαραγκούδη τον

Απομνημονεύματα του περί αυτονομίας της Ελλάδος πολέμου των Κρητών, υπό του Κ. Κριτοβουλίδη», έκδοση της Ελευθερόπολις και του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «Ο Κριτοβουλίδης», 2009

Κριτοβουλίδη και τ' «Απομνημονεύματά» του. Που δεν ήτονε μόνο άθλος του Ηρακλή, να γραφτούνε, παρά και να τυπωθούνε. Τ'ανάλαβε όμως ένας φημισμένος κρητικός γραμματικός, εφημεριδογράφος και μερακλής τυπογράφος, ο Εμμανουήλ Αντωνιάδης, που ο ίδιος εκάθουσανε κι εμαστόρευε και τα τυπογραφικά ψηφία, γιατί, πού να βρεθούνε, μωρέ, τότες παράδες να τα φέρνει από Λόντρες, Λειψίες, Παρίσια, Νιουγιόρκες. Κι έβαλε ο Αντωνιάδης τα δυνατά του κι έβγαλε το βιβλίο άβλαβο και μ'ούλα τα στολίδια και τα μπικλιμπίδια των παλιών «αγλαότεχων τυπογραφείων», όπως τ' αποκαλούσαν οι «αγλαόμορφοι» τυπογράφοι τους, δείχνοντάς του φροντίδα μάνας σε κοπέλι. Γιατ' είχε καεί, ο σπουδαίος εκείνος τυπογράφος κι εφημεριδογράφος ένα χρόνο πριν, τυπώνοντας στα μηχανήματα του, όχι τσ' εκατοσταριές χιλιάδες δύσκολες λέξεις των «Απομνημονευμάτων», παρά μια σκνίπα μπροστά τους, όπως ήταν η προαναγγελία τους, που την εμπιστεύτηκε ο Αντωνιάδης στον κάλφα του να τινε τυπώσει στην ξανακουστή εφημερίδα του, την «Αθηνά», της 22ας Ιουνίου 1857. Κι αυτός ο ατζαμής τσ' άλλαξε τον αδόξαστο, γιατί ετύπωσε το βαφτιστικό του Κριτοβουλίδη, αντίς για Κυριακό, Γεώργιο. Εξεκατίνισέ του και το επίθετο, που του το τύπωσε Κροτοβουλίδης!

Κι ετσά την έπαθε κι ο πολύπαθος Αντωνιάδης σαν τον Τζαρδογιάννη, που μια ζωή θαλασσοδαρμένος και γλυτωμένος από άγριες φουρτούνες και θαλασσοταραχές, την έπαθε στη μπουνάτσα, κι εγίνηκε ρεντίκολο τω Σφακιανώ, σ' ένα ταξίδι του από τον Μπρόσγαλο στη Μεσοσάρα. Γιατί θωρώντας

την απανεμιά και τη θάλασσα ήσυχη «να κοιμάται εις της γης την αγκαλιά», είπε να κλέψει καμπόση ώρα ξέγνοιαστου ύπνου κι εμπιστεύτηκε το πηδάλιο του карабиού στο μούτσο του. Μα ως τον έπαιρνε ο ύπνος ένιωσε τον παραγιό να τονε σκουντά και να του φωνάζει αλλοπαρμένος:

–«Σήκω καπετάνιο, κι απόκαμ' ο γυαλός!»

Είδε τότες ο карабокέρης, ως άνοιξε τα μάτια του, το καϊκι ριγμένο στην ξέρα και καθισμένο στην αμμούτσα. Ποιο; Του Τζαρδογιάννη το καράβι, το θεριό του πελάγου, να ξεγιβεντίζεται στην μπουνάτσα και στα σφακιανά νερά.

Γραφτό 'τονε κι ετούτο των Σφακιανών, που ένας κατοπινός τους έλεγε, υστερότερα, σαν τα 'δε σκούρα σε φουρτούνα, πως:

–«Δε με νοιάζει, μωρέ, πως θα πνιγώ, παρά μ' ίντα μούτρα θα πάω στα Σφακιά!»

Να ξαναγυρίσομε όμως στα βάσανά μας των Αρμενιανών από τσι «δαιμόνους» του τυπογραφείου.

Ένας άλλος μεγάλος συγκαιρινός του Κριτοβουλίδη, ο Ιωάννης Φιλήμων τον είχε παρακαλέσει να του γράψει για την Ιστορία του τσ' Ελληνικής Επανάστασης, το κεφάλαιο με τα περιστατικά της Τουρκοκρατίας στην Κρήτη. Κι επαέ πάλι έβαλε ο «δαίμων» την οράν του, κι άλλαξε το βαφτιστικό του χωριανού μας ιστορητή. Γιατί ο τυπογράφος του Φιλήμονα ετύπωσε, πως συγγραφέας των Κρητικών ήτονε «ο καλός καγαθός Κωνσταντίνος Κριτοβουλίδης». Κι έτσα του προστέθηκε του προγόνου μας και τέταρτο βαφτιστικό.

Μετράτε τα:

–Κυριακός, τότες που τον εβουτήξανε στην κολυμπήθρα, όπου «εβαπτίσθη κι εμυρόθη ο δούλος του Θεού...».

–Καλλίνικος, εις τη Χρυσοπηγή ως φαίνεται, όπου, κοπελλάκι τον εκλείσαν οι γονέοι του για να του μάθει ο καλόγερος την άλφα-βήτα, φορώντας του και τ' αντερί, κι απ' αυτό του βγάλανε πως ακαλογέρευσε.

–Γιώργη, ως είδαμε πως τον έβγαλε ο κάλφας του Αντωνιάδη, και

–Κωστή, ο τυπογράφος του Φιλήμονα, κάνοντάς τονε Μαραγκουδοκωστή.

Κι εμείς οι σημερνοί, που μηδέ τυπογράφοι, μηδέ παπάδες είμαστε, παρά μόνο ντεμπελχανάδες, επιάσαμε και μετονομάσαμε το δις τρισεγγονάκι του Κριτοβουλίδη, κι από Κωνσταντίνο που τον εβάφτισ' ο παπα-Λευτέρης, τότε μεταβαφτίσαμε Ντίνο. Για να μην κουραστεί το γλωσσίδακι μας τση πολυτέλειας και τ' αχειλάκι μας το καλομαθημένο και συνηθισμένο να κάθεται ουλημερνήσιως τση μέρας στου Μαντωνανάκη να πίνει σεβενάπια (ως αμερκανοβαφτίσανε οι πεζεβέγκηδες την γκαζόζα του Μαρουλή, και του Γιώργη του Βιριρού, και μας τήνε πουλούν για το νερό του μάλαντρου) και να τρώει πιπίτσες – πίτσες – παπίτσες, πώς στο διάτανο τσι λένε, χαλιμπούρκια και χαλιμπουρδέδες. Θυμούμαι τούτη τη λέξη την περίχαρη, που την έβαλε μάλιστα

ο ριμαδόρος να περικοσμεί και το προγονικό τραγούδι:

**«Ίντα στολή ν' ο Κωσταντής
όντεν καβαλικέφει!
σαν ήλιος φέγγ' η σέλα ντου,
σαν άστρ' η φορεσιά ντου
κι όσα κοράσια κι αν τον δουν,
ούλα φιλί του δίδου».**

Κι ετσά που λαλούμε και τον Άγιο Κωνσταντίνο μας στα Καμαράκια, Ντίνο κι εκείνον γη Τάκη θα τον αποκαλούμε –παπά Μανώλη, ξανασυγχώρεσέ μου, ήμαρτον, και να με δεχτείς, ταχιά στον όρθρο να μου διαβάσεις το ευχέλαιο.

Μα και τσ' Αρμένους Μένιους, θα τσι γροϊκάς, τα καμίνια Μίνια, και τα Καμαράκια Μάκια.

«Φιλάκια το λοιπόν», θα λέω από 'δα κι ομπρός, να μοντερνιστώ μωρέ κι εγώ εδά στα γεραθεία μου. Και ξεκάστε τα κείνα τα «ώρα καλή», «καλώς και καλώς ορίσατε» κι «ίντα κάνει η αφεντιά σας, η γρα σας, τα παιδόγγονά σας κι η αποδέλοιπη δικολογία σας».

Οι πρωτινοί μας, μωρέ, αντί να τα μικαίνουνε τα ονόματά τους τα μακραίνανε: ο Μαραγκουδοκωστής ελέγαν, επρόβαλε από τα Μαραγκουδιανά, ο Χριστοβασίλης από την Απάνω Γειτονιά, κι εγώ περίμενα τον παππού μου τον Τσακιροχαράλμπη να φανεί από την Περβόλα, κρατώντας μου τζίτζιφα και βαρδάτσες. Και δεν εδιανοούντανε βέβαια κιανείς ν' αποκαλέσει το Χαιρετοβασίλη Μπίλη γη Λάκη, και τον Τσακιροχαράλμπη Μπάμπη, όπως με μεταβαφτίσανε χωρίς να με ρωτήσουνε κι εμένα, γιατί θα του 'ρχουντανε στην κούτρα κιανένα κατακαυκαλίδι να δει τον ουρανό σφεντύλι και να καταπιεί κιλιώ χρονώ μύξες. Ενός... μιλένιουμ δηλαδή, ως λέμε εδά που γενήκαμε λόρδοι Ευρωπαίοι, αλάβωτά μας, σκόρδα πρέπει να μαςε κρεμάσουνε να μη μάσε μαθιάσουνε.

Το ίδιο κι με τσι γυναίκες, που τσ' αποκαλούσαν Νικηταντώναινα τη μια, Στεφανολένη την άλλη, Χαριταργύρη μιαν άλλη, λέξεις περικόριτες π' αγάλλεται τ' αυτί σου να τσι γροϊκά και το στόμα σου να τσι λέει και να τσι μνημονεύει.

Κι εδά... Άστε τα δα... Απού γροϊκάς και δασκάλους και δασκαλάκια να σου λένε, για

Η εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου στους Αρμένους.

Συνέχεια στη σελίδα 7

Στους Αρμένους Αποκορώνου σήμερα!

Στο αγαπημένο χωριό με τα πηγαία ύδατα Σκαι τον ολόχλωρο κάμπο, όπου ελπές κατάκοπες από το φετινό κάρπισμα και πορτοκαλιές και αβοκάντο σε πρώιμη άνθιση δίνουν κουράγιο και στον πιο κουρασμένο άνθρωπο ...εκεί πήγαμε να θυσιάσουμε τους γερο-Λεντάρηδες παππούδες με τη Λούλα, τη μικρή αδελφή της μάνας μας. Τα δρομάκια ίδια όπως παλιά...μετά το νεκροταφείο στον Προφήτη -Ηλία κι αφού κατηφορίσαμε από τις Κούκλες, περάσαμε το σπίτι του γιατρού Μικελογιαννη, των Τσιτσιρίδηδων, του Ρόκα, του Μάνωλα, της κυρίας Κωνσταντζας που πέθανε στα 90 πριν ένα μήνα, ώσπου νάτο το Λενταρέικο. Το ψηλό μπεντένι που κρύβει την αυλή, ξύλινη αυλόπορτα στεφανωμένη με το γιασεμί, ακόμα και η γέρικη ελιά σα να συγκινήθηκαν ...

Και να και η συνάντηση με τη Φανή, τη συμμαθήτριά της Λούλας!! Που τόσο χάρηκε που την είδε μετά από πολλά χρόνια, όλο γέλια και αγκαλιές ήτανε! Και για να μας κάνει να γελάσουμε μας είπε μια πικάντικη ιστορία για τον μπακάλη της γειτονιάς (της τότε γειτονιάς ...των τότε χρόνων του '60 και νωρίτερα).

Ο κυρ Βασίλης ο Ζαβιανέλης ήρθε από την Μ. Ασία παιδί, προσφυγόπουλο κι έμεινε στο χωριό όπου έγινε μπακάλης. Μα τι μπακάλης! Όχι τσιγκούνης όπως συνήθως ήτανε οι περισσότεροι, είχε εμπορικό πνεύμα μ' ένα δικό του πλουραλιστικό τρόπο. Ξαπλωμένος κάτω από την κληματαριά το μεσημέρι, έλεγε: «Βάλε όσο θέλεις, ζύγισε το και γράψε». Δεν ανησυχούσε για κλοπή, το τεφτέρι θυμόταν μόνο του, άθροιζε και εν μέρει ξεχρεωνόταν σιγά σιγά από τους νοικοκυραίους. Θυμούμαι να βάνει σε χωνάκι από εφημερίδα, σαν πασατέμπο, λίγο τοματοπελτέ, τόσο αγόραζαν τότε οι νοικοκυρές. Δεχόταν και ανταλλαγές, ας πούμε ένα αυγό για ένα μολύβι -λέει η Λούλα μας, που γύρναγε πίσω με μια μαντινάδα από το ημερολόγιο (θυμάστε τα ημερολόγια με τις μαντινάδες στην πίσω πλευρά). Ο κυρ Βασίλης, στα δικά μου χρόνια, θύμιζε τον Αν-Βασίλη, παχουλός, ασπρομάλλης και αγαθός γεράκος. Καλή του ώρα!

Η Φανή λοιπόν, όπως στεκόμασταν στο σοκάκι το κατηφορικό, ενθουσιασμένη από τη συνάντηση με τη Λούλα, μας αφηγήθηκε μια ιστορία με τη Γιαννούλα τη γειτόνισσα, που είχε μια κλωσσού ζωηρή που δεν καθότανε να κλωσήσει ορεξάτα τα αυγά της, αλλά σηκωνότανε από τη φωλιά και παράταγε ξεμουαλισμένη το καθήκον της. Η Γιαννούλα την κυνηγούσε να τη ξανακαθίσει στη φωλιά και δώστου από την αρχή. Αγανακτισμένη λοιπόν, φώναξε στον κυρ Βασίλη, δίπλα στο μπακάλη ήταν το σπίτι της... «Βασίλη!! μου σηκώθηκε (η κλωσσού).. Έλα να μου τη γ-κάτσεις! (στη φωλιά)». Για να απαντήσει ο κυρ Βασίλης με το ακτύπητο χιούμορ του: «Μωρή Γιαννούλα ...είναι μου ζήλεψες σ' αυτή την ηλικία! φώνιαξε κιανενούς νεώτερου!!». Υπήρχε στα χωριά τότε αμεσότητα, αυθε-

Η Φανή Καλούδη Γιαπιτζάκη

ντικότητα, μα κι ένας κώδικας ευγένειας, σεβασμού και αλληλοβοήθειας που δεν εμπόδιζε όμως το πηγαίο χιούμορ να κάνει τη θεραπευτική δουλειά του! Συνεχίσαμε μέχρι τον Αν-Νικόλα και τις

Συνέχεια από τη σελίδα 6

να φέρω παράδειγμα, κείνες τσι δύο λέξεις που σ' ευφραίνουν την καρδιά θυμίζοντάς σου και τα χρόνια σου τα σχολικά: «Παραδείγματος χάριν», δε λείει πλια κιανείς. Παρά «πι-κι». Ίντα πήχη αλατζά, μωρέ, δίμιτο γη κάμποτο θαν αγοράσεις για να ράψεις, πράμα βράκα γη ζιπόνι του μωρού;

Κι εκείνο το «επιχάριτον», ως το 'λεγε ο δάσκαλός μου στο Ελληνικό σχολείο, το «λόγου χάριν», σε «λου-χου» το κουτσοροδιάσανε κι ευτό. Κι εσύ ο ψεσινός, γροικάς το σημερινό να σου λείει ευτόνα το λου-χου,

Συνέχεια από τη σελίδα 3

αν εκονταροκτύπησε κι εκέρδεσε τα δώρα; Ετούτ' είναι του Ριζικού, δεν είναι αντρεία μεγάλη, Κι είδαμεν πούρι ωσάν κι αυτόν, κι εκάμασι κι οι άλλοι. Θυμού, όντεν ανεδάκρωσες, τρομάρα σ' είχε φτάσει, όντε τ' αλόγου το λαιμόν αγκαλιαστό είχε πιάσει, στην κονταράν, που του 'δωκεν εκείνος απ' τ' αμάξι, κι είδαμεν κι εφοβήθηκεν, κι είδαμε να τρομάξει. Κι αν είχε τρέξει μετ' αυτόν τση Κρήτης το λιοντάρι, κάτεχε, δεν τον ήφηνε την τζόγια να την πάρει. Μα 'χε κι εις τούτο ριζικό, κατέχει το απατή σου, και πούρι από το φόβο σου ήτρεμε το κορμί σου. «Μα, θέλω να 'ναι κι όμορφος, να 'ναι και παλικάρι-για τούτο είν' άξος μιάν Κεράν, γυναίκα του να πάρει;

πηγές του νερού, όπου βαφτίζεται ο Σταυρός τα Φώτα, τόσο βαθειά νερά έχουν... κι όλα εκεί ήταν σα ζούγκλα πράσινη..., πάπιες βούταγαν και τίνασσαν τα φτερά τους και τα άλειφαν προσεχτικά με κείνη την λιπαρή κίτρινη ουσία που κάνει το φτέρωμα αδιάβροχο... ίριδες κίτρινες κι άλλα λαίμαργα φυτά ολάνθιστα και άγνωστα σε μας, του νερού λουλούδια...κι από πάνω, τα τεράστια πλατάνια που καθρεπτιζονταν στο νερό που έτρεχε σε αυλάκια ορμητικό, και μετά σαν καταρράχτης συνέχιζε μέχρι τον Κοιλιάρη ποταμό, αφού πότιζε όλους τους πορτοκαλεώνες.

Στο Πρόβαρμα είναι ο Γιάννης ...εκεί πήγαμε ...γιατί εκεί μας φύλαγε το λάδι που μάζεψε από τις ελπές του πατέρα μας ...μισιακό το λάδι... νάναι καλά ο άνθρωπος και η οικογένεια του... Νάναι καλά που κρατά ζωντανά τα ελαιόδεντρα που φύτεψε και κανάκεψε όσο ζούσε ο αφέντης μας και κείνη την πολύφορη λεμονιά και τις πορτοκαλιές ανάμεσά τους. Και του χρόνου Γιάννη Πισσαδάκη ...και του χρόνου Λούλα ...και του χρόνου πατέρα!

Από την σελίδα της Μαρίας Μπούχλη στο facebook 19/2/2018

και συλλογάσαι, πως θαν έχει πρέπει ο άνθρωπος τη γυναίκα του λουχούνα και του αποκρίνεσαι βέβαια:

–«Με το καλό να σου σαραντίσει, κουμπάρο το στεφάνι σου, και να σου ζήσει κι ο διάδοχος τση τέμπλας σου και τ' αλετριού σας». Ετέλειωσα όμως, δόξα τω Θεώ, θα λέτε, λυτρωθήκαμε των δεινών.

Κι ορπίζω να βρεθεί κιανείς να θέλει το καλό μου να φέρει μια σταλιά ρακή να γράνω το λαιμό μου.

Σκουτελοβαρίχνω σας
Ο γέρω Χαράλαμπος

Γιά δέ και καλολόγιασε, τούτ' η δουλειά πώς πάγει, μη δώσεις έτοιου κηπουρού το μήλο να το φάγει, κι άξα δεν είναι η χέρα του σ' έτοιο δεντρό ν' απλώσει, δε μοιάζει ν' αναμουρδωθεί στο στόμα του έτοια βρώση να μην την πιάσει φανερά, κι ουδέ να μην την κλέψει, γιατί αν τη φάγει, δεν μπορεί ποτέ να τη χωνέψει· ξερνά την, δεν τη δέχεται· πρι' στην κοιλιάν του σώσει, πνίγεται, γιατί έτοιος λαιμός δεν είναι για έτοια βρώση. Πώς έχω γλώσσα και μιλώ, μάτια κι αναντρανίζω; Καλέ, πώς δε σηκώνει ο νους; και πώς δεν αφορμίζω; Εις τ' άμοιαστα, κι εις τ' άφαντα, μου τά 'πες, Θυγατέρα, πώς στέκω και δεν ξεψυχώ ετούτην την ημέρα;»

(από την κριτική έκδοση του «Ερωτόκριτον», σε επιμέλεια **Στυλιανού Αλεξίου**, εκδ. Ερμής, Αθήνα 1985)

Παγκρήτιοι Σκοπευτικοί Αγώνες το 1911 στους Αρμένους

Την παρακάτω επιστολή του καλού φίλου των Αρμένων Αντώνη Πλυμάκη, δημοσίευσε το 2004 η δημοτική εφημερίδα «Τα εν δήμω» που εκδιδόταν τότε.

«Ανασκαλεύοντας παλαιά έντυπα, πληροφορήθηκα από αυτά, πως στον Αποκόρωνα υπήρχε, στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, Σκοπευτικός Σύλλογος «Αποκόρωνας». Ο Σύλλογος λοιπόν αυτός, ανέλαβε να διοργανώσει το έτος 1911 τους Παγκρήτιους Σκοπευτικούς αγώνες, αλλά μη έχοντας τους απαιτούμενους

για μια καλή διοργάνωση πόρους, οι άνθρωποι του, κατάφεραν να πάρουν έγκριση από την Κρητική Κυβέρνηση για να κυκλοφορήσουν ένα λαχείο για την ενίσχυση των προσπαθειών τους. Στο λαχείο, όπως και στο πρόγραμμα των αγώνων, υπογράφουν, ως πρόεδρος ο Σταμάτης Ι. Φραντζεοκάκης, ειδικός γραμματέας ο Νικόλαος Μαριακάκης και ταμίας ο Ι. Βενιεράκης. Η τιμή εκάστου λαχνού, ορίστηκε στο 0,50 λεπτά. Παραθέτω φωτοαντίγραφο, του λαχνού, της ανάλυσης των κερδών καθώς και της προκήρυξης των αγώνων.

Με εκτίμηση,
Αντώνης Πλυμάκης»

Για τους Σκοπευτικούς αγώνες γράφει και ο Στέφανος Φρεσκάκης, στο βιβλίο του «οι Αρμένιοι στο παρελθόν», ως αυτόπτης μάρτυρας, αλλά και το δημοσίευμα της εβδομαδιαίας εφημερίδας «Κήρυξ» που αναφέρεται σχετικά.

Αλλά αυτό που έχει χαραχθεί ανεξίτηλα στη μνήμη μου, με τον εντυπωσιακό και φανταχτερό για την παιδική μου φαντασία τίτλο «ΤΑ ΑΠΟΚΟΡΩΝΕΙΑ», ήταν οι Σκοπευτικοί Αγώνες που έγιναν στο χωριό μας, νομίζω το 1911. Τόση κίνηση και τόσο κόσμο δεν είχε ξαναδεί το χωριό, που επί πολλές μέρες είχε πανηγυρική όψη. Στο λαγκό, πίσω από τον προφήτη - Ηλία, είχαν κτίσει μια

βάση για τους στόχους με πρανές το πίσω μέρος για να μην προχωρούν οι σφαίρες και η σκόπευση γινόταν από την άκρη του δρόμου. Αυτή η βάση διατηρήθηκε επί πολλά χρόνια.

Έγιναν και άλλα αγωνίσματα προς τα Μυλοσόχωρα επί πολλές μέρες, αλλά δεν μου είχαν κάνει φαίνεται εντύπωση και δεν τα συγκράτησα.

Τώρα με αφορμή τις συζητήσεις για τους αγώνες αυτούς, μάθαμε πως υπάρχει από την εποχή εκείνη κορνιζομένο στο Δημαρχείο το φύλλο της εφημερίδας «ΚΗΡΥΞ» Χανίων, που τους περιγράφει λεπτομερώς και το παραθέτω από μια φωτοτυπία που είχε βγάλει ο συγχωριανός μας δάσκαλος Καθηγητής Δημήτρης Τζιγκουνάκης, ενδιαφερόμενος και αυτός για τα ιστορικά του χωριού μας.

Δημοσιεύουμε μέρος από την ανταπόκριση της εφημερίδας «Κήρυξ».

Επισημότατα και εν πρωτοφανεί συρροή κόσμου εγένοντο εις Αρμένους Αποκορώνου μετά παραδειγματικής τάξεως κατά την 18 και 19 Σ)βρίου ε.ε. οι Παγκρήτιοι Σκοπευτικοί Αγώνες. Εκ των επισήμων παρίσταντο ο Προεδρεύων της Κυβερνήσεως κ. Νικ. Πιστολάκης, ο Αρχηγός της Χωροφυλακής και των Ταγμάτων του Πεζικού κ. Άνδρ. Μομφερράτος, ο Νομάρχης Σφακείων κ. Γ. Μοάστος, πολλοί Πληρεξούσιοι, οι δημοσιογράφοι, και πλείστοι επιφανείς των Νομών Χανίων και Σφακείων. Υπολογίζεται, ότι περί τους 800 διανυχτέρευσαν εις την μαγευτικήν κωμόπολιν των Αρμένων την νύκτα της 17 προς 18 Σ)βρίου ε.ε. τυχόντες θερμότητας φιλοξενίας παρά των κατοίκων τής κωμοπόλεως.

Περί την 9ην της 18 Σ)βρίου ε.ε. πάντες προηγούμενων των σημαιών, των στεφάνων και της μουσικής, ανήλθον εις τον ιστορικόν λόφον του «Προφήτη - Ηλία», όπου έψάλη η επιμνημόσυνη ακολουθία.

Πρό του ναού είχε παραταχθεί διμοιρία Χωροφυλάκων, και το Σωματείον Χανίων ο «Κόδρος».

Η επιμνημόσυνη ακολουθία εψάλη παρά του Αρχιμανδρίτου Αγαθαγγέλου Νινολάκη, Καθηγητού των Θρησκευτικών εν τω Γυμνασίω.

Ταύτην επικολούθησεν ή κατάθεσις τών στεφάνων, μετά την οποίαν αμέσως ο Αντεισαγγελεύς των εν Χανίοις Εφετών κ. Ν. Ζουρίδης με την διακρίνουσα αυτόν δύναμιν λόγου και εύγλωτιαν εξεφώνησε τον επόμενον λαμπρόν λόγον...

ΚΗΡΥΞ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΩΣΤΗΣ ΜΗΤΣΙΩΤΗΣ

ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΙ ΣΚΟΠΕΥΤ. ΑΓΩΝΕΣ

ΕΙΣ ΑΡΜΕΝΟΥΣ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ

Επισημότατα και εν πρωτοφανεί συρροή κόσμου εγένοντο εις Αρμένους Αποκορώνου μετά παραδειγματικής τάξεως κατά την 18 και 19 Σ)βρίου ε.ε. οι Παγκρήτιοι Σκοπευτικοί Αγώνες. Εκ των επισήμων παρίσταντο ο Προεδρεύων της Κυβερνήσεως κ. Νικ. Πιστολάκης, ο Αρχηγός της Χωροφυλακής και των Ταγμάτων του Πεζικού κ. Άνδρ. Μομφερράτος, ο Νομάρχης Σφακείων κ. Γ. Μοάστος, πολλοί Πληρεξούσιοι, οι δημοσιογράφοι, και πλείστοι επιφανείς των Νομών Χανίων και Σφακείων. Υπολογίζεται, ότι περί τους 800 διανυχτέρευσαν εις την μαγευτικήν κωμόπολιν των Αρμένων την νύκτα της 17 προς 18 Σ)βρίου ε.ε. τυχόντες θερμότητας φιλοξενίας παρά των κατοίκων τής κωμοπόλεως.

Περί την 9ην της 18 Σ)βρίου ε.ε. πάντες προηγούμενων των σημαιών, των στεφάνων και της μουσικής, ανήλθον εις τον ιστορικόν λόφον του «Προφήτη - Ηλία», όπου έψάλη η επιμνημόσυνη ακολουθία.

Πρό του ναού είχε παραταχθεί διμοιρία Χωροφυλάκων, και το Σωματείον Χανίων ο «Κόδρος».

Η επιμνημόσυνη ακολουθία εψάλη παρά του Αρχιμανδρίτου Αγαθαγγέλου Νινολάκη, Καθηγητού των Θρησκευτικών εν τω Γυμνασίω.

Ταύτην επικολούθησεν ή κατάθεσις τών στεφάνων, μετά την οποίαν αμέσως ο Αντεισαγγελεύς των εν Χανίοις Εφετών κ. Ν. Ζουρίδης με την διακρίνουσα αυτόν δύναμιν λόγου και εύγλωτιαν εξεφώνησε τον επόμενον λαμπρόν λόγον...

«Τρέχουμε με τον Κοιλιάρη»

Κυριακή 24 Ιουνίου 2018

Ο Σύλλογος Δρομέων Χανίων, διοργάνωσε, στις 24 Ιουνίου 2018, τον «7ο Κοιλιάρη-2018», σε συνεργασία με τον Δήμο Αποκορώνου, τους Πολιτιστικούς Συλλόγους Αρμένων, Καλυβών, Νιού Χωριού και Στύλου, καθώς και τον Φιλοζωϊκό Σύλλογο Χανίων «Προστασία των ζώων», τον Α.Ο. «Τανός Αποκορώνου», τον Α.Σ. «Αποκόρωνας» και το Τμήμα Αρμένων του Σώματος Ελληνικού Οδηγισμού.

Ο 7ος Κοιλιάρης περιελάμβανε δύο λαϊκούς δρόμους, μια παιδική διαδρομή και μία «Ποδηλατόβολτα», όλες βατές και πανέμορφες φυσιολατρικές διαδρομές ακολουθώντας την ροή του Ποταμού Κοιλιάρη, μέσα σε ιδιαίτερα πλούσια βλάστηση.

Το πανηγύρι της Παναγίας του Δεκαπενταύγουστο

Σημείο συνάντησης όλων των Αρμενιανών αποτέλεσε και φέτος, όπως κάθε χρόνο, η γιορτή της Κοίμησης της Θεοτόκου, τον Δεκαπενταύγουστο στο χωριό μας.

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα, μέσα σε κλίμα

θρησκευτικής κατάνυξης και ευλάβειας, τελέσθηκε ο εσπερινός και ανήμερα η Θεία Λειτουργία, από τον εφημέριο της Ενορίας μας παπά Αντώνη Παπαδοκολάκη μαζί με τον χωριανό μας παπά Μανώλη Καβρουλάκη.

Η γέννηση της Παναγίας

Σ' έναν πανέμορφο τόπο, προσκυνώντας κάθε χρόνο τέτοια μέρα, στις 8 Σεπτέμβρη, τη Χάρη της Παναγίας. Εκπληρώνοντας ένα παντοτινό τάμα κρατώντας τη μνήμη ζωντανή.

Για όλους εκείνους τους Μικρασιάτες - Σμυρνιούς, Βουρλιώτες και Αϊβαλιώτες - που βρήκαν στέγη, τροφή και εργασία από τις πρώτες κιόλας μέρες στην άλλη πατρίδα.

Για τον παππού και τη γιαγιά από τον Γκιουλ Μπαξέ των Βουρλών.

Εκεί στο «Μετόχι του Περάκη», στην «Σκορδιλιανή», ανάμεσα στα χωριά Καλύβες και Αρμένιοι τ' Αποκόρωνα.

Από τη σελίδα της **Ειρήνης Καλαϊτζάκη** στο Facebook.

Ο κόσμος που φεύγει και ο κόσμος που έρχεται... Εικόνες και σκέψεις

Η γιορτή της 28ης Οκτωβρίου μας φέρνει πίσω στα δύσκολα χρόνια της κατοχής, που τα θυμούνται πολύ καλά όσοι τα έζησαν. Μια μέρα της κατοχής, φθινόπωρο του 1942, θα προσπαθήσω να ζωντανέψω έτσι όπως ακριβώς χαραχτηκε βαθιά στο νου και την ψυχή μου.

Οι Γερμανοί είχαν επιτάξει σε διάφορα σπίτια του χωριού από ένα δωμάτιο για να μένουν. Αυτό το κανόνιζε, παρουσία Γερμανού αξιωματικού με διερμηνέα μαζί, ο Πρόεδρος του χωριού. Σε μας διάλεξαν τη σάλα για έξι Γερμανούς, παρά τις διαμαρτυρίες του πατέρα μου, επειδή για να πάμε να κοιμηθούμε έπρεπε να περάσουμε από τη σάλα. Δεν υπήρχε άλλος τρόπος, μια και η κουζίνα δεν επικοινωνούσε με το υπνοδωμάτιο. Ο πρόεδρος όμως ο Χαρίδημος Καλλιβρετάκης, ήταν ανένδοτος. «Μη φωνάζεις Νικολή, το καλό που σου θέλω, είναι διαταγή». Και αφού συνεννοήθηκε με το Γερμανό πρόσθεσε: «Θ' αφήνουν ανοικτή τη πόρτα και θα περνάτε όντε θέλετε». Ήταν ο δικός του λόγος και δεν σήκωνε αντίρρηση. Διαταγή βλέπετε και μάλιστα Γερμανική!

Το δωμάτιο άδειασε γρήγορα, εκτός από ένα μεγάλο καθρέφτη που έμεινε κρεμασμένος στη θέση του. «Έτσι κι αλλιώς μπορεί και να σπάσει ανέ τονέ μετακινούμε από τον ένα τόπο στον άλλο», παρατήρησε ο πατέρας. Οι Γερμανοί απέναντι από την πόρτα στον τοίχο, από την αριστερή πλευρά, κρέμασαν τα όπλα τους. Σ' έπιανε τρόμος μόνο να τα βλέπεις. Στη δεξιά τοποθέτησαν τα κρεβάτια, με έναν τρόπο που γέμισε έκπληξη τα παιδικά μου μάτια. Ήταν δίπλα-δίπλα δύο μονά κρεβάτια, επάνω τους ακριβώς, όπως στις καμπίνες των πλοίων, άλλα δύο και ακόμη πιο πάνω, με τον ίδιο τρόπο, άλλα δύο. Και τα έξι περιβάλλονταν με τούλια. Η δική μου απορία τότε ήταν πως έμπαιναν μέσα και πως σκαρφάλωναν στις δύο επάνω σειρές. Εκτός από τα όπλα στα κρεβάτια θυμάμαι, κοντά στην πόρτα προς τη μέση, μια μεγάλη ξυλόσομπα. Κάθε βράδυ περιμέναμε να κοιμηθούν αφού έσβηναν το φως, μια μεγάλη φωτεινή λάμπα, το λουξ, και τότε εμείς στις μύτες των ποδιών, κρατώντας και την αναπνοή μας ακόμη, περνούσαμε με το λύχνο αναμμένο και κλείναμε τη μεσόπορτα από μέσα με το σύρτη. Ο πατέρας άνοιγε το παράθυρο της κρεβατοκάμαρας, γέρνοντας τα φύλλα του, για να μπορούμε να φύγουμε από κει, αν άκουγε θόρυβο. Πόσο θα καταφέρναμε να απομακρυνθούμε, σε περίπτωση που θα μας κυνηγούσαν οι Γερμανοί, αυτό είναι άλλο θέμα.

Κάποια φορά ο πατέρας επέμεινε να πάει και η μάνα στις ελιές, στα Βλάχια, για να τελειώσουν μέχρι το βράδυ και να μη φάνε κι άλλη μέρα στο ίδιο χωράφι. Η κουβέντα γινόταν για το «ήντα θα γενούνε

τα κοπέλια μοναχά ούλη μέρα». Η αδερφή μου ήταν μόλις δυο χρονών. Όμως ο πατέρας ήταν πειστικός. «Η μεγάλη, -εγώ έπρεπε να ήμουν αυτή παρά τα τέσσερα χρόνια μου!-, θα προσέχει τη μικρή. Θα την αφήσουμε μια μπουκιά ψωμί να φάνε, και θα γείρομε νωρίς το απόγεμα πρίχου αναμαζωχτούνε οι Γερμανοί το βράδυ. Δεν παθαίνουνε πράμα τα κοπέλια! Άντες γλήγορα μην ξαργούμε». Ξεκίνησαν αφού μου είπανε άλλη μια φορά τις χιλοσειπωμένες συμβουλές: Να προσέχεις το μωρό. Εσύ είσαι η μεγάλη. Να μην κάνετε φασαρία, να μην κλαίτε, και ανέρθουνε οι Γερμανοί να μην παραστεκουλιάζετε και να κάτσετε ήσυχα στην κουζίνα».

Η μέρα πέρασε και κόντευε να βραδιάσει. Το λίγο ψωμάκι δεν μπορούσε να ξεγελάσει άλλο την πείνα. Ύστερα άρχισε να

γιατί εγώ που ήμουν πιο μεγάλη δεν το πρόσεξα; Όχι το μωρό δεν πρέπει να πάθει τίποτα! Έτσι σκουπίζοντας με τα χέρια μου τα δάκρυα από το προσωπάκι του το όμορφο, είπα: Θα πάμε μέσα να ζεσταθούμε αν σταματήσεις να κλαις. Γιατί αλλιώς μπορεί να μας σκοτώσουν. Δεν θα μιλούμε και δεν θα ζητήσουμε τίποτα. Αν δεν μας διώξουν θα ζεσταθούμε, θέλεις; Μ' ένα αναφιλητό είπε ναι. Το πήρα από το χεράκι και πήγαμε στην πόρτα. Χωρίς να χτυπήσω, την τράβηξα απαλά σαν τη γάτα και μπήκαμε μέσα. Κανείς δεν μας είπε τίποτα. Δες και δεν μας είδαν. Και οι έξι όρθιοι γύρω στην πυρωμένη σόμπα κουβέντιαζαν πολύ δυνατά. Μπορεί και να μάλωναν για κάτι. Οι φωνές όλο και αγρίευαν. Το μωρό ακούγοντάς τους και βλέποντας τα όπλα απέναντι, τρόμαξε πιο

σκοτεινιάζει. Σπίρτα δεν μου άφηναν και δεν μπορούσα ν' ανάψω ούτε το λύχνο ούτε φωτιά. Το μωρό γκρίνιαζε! Όπως το είχα κοντά μου το ένιωσα βρεγμένο και παγωμένο. Θε μου τι να κάμω; Του έβγαλα το βρεγμένο εσώρουχο, αλλά δεν τολμούσα να περάσω μόνη μου από το δωμάτιο των Γερμανών για να φέρω άλλο. Κι ύστερα ούτε που θα κατάφερα να το ντύσω! Έτσι προσπαθούσα να το παρηγορήσω λέγοντας του μην κλαις να σε μια στιγμή έφτασαν από το χωράφι. Ακούγοντας τη φωνή μου ξεγελούσα κάπως και το δικό μου φόβο και την πείνα. Όμως η ώρα περνούσε και το μικρό έχασε εντελώς την υπομονή του. Δεν σταματούσε το κλάμα ούτε για να μ' ακούσει. Και παγώναμε όλο και πιο πολύ.

Οι Γερμανοί είχαν γυρίσει από ώρα. Μιλούσαν πολύ δυνατά και τους άκουγα, δεν έκλειναν τελείως την πόρτα ποτέ. Και η σόμπα τους έκαιγε. Τι ζεστά που θα ήταν εκεί μέσα! Γιατί όμως η μάνα παράγγειλε μακριά; Μπορεί επειδή νόμιζε ότι δεν θ' αργούσαν. Κι αν πάθει τίποτα το μωρό από το κρύο, πάλι δεν θα με μαλώσουν

πολύ και άρχισε να κλαίει πολύ δυνατά. Οι Γερμανοί σταμάτησαν να μιλούν και μας κοίταγαν σαν να μας έβλεπαν εκείνη τη στιγμή. Αμέσως πάγωσα: Θα το σκοτώσουν!

Αν δεν με σκοτώσουν και μένα τι θα πω στον πατέρα και τη μάνα; Ένας φαινόταν πιο μεγάλος από τους άλλους, έβαλε στο χέρι του μωρού μια σοκολάτα και σε μένα ένα μπισκότο. Συλλογισμένος το σήκωσε στην αγκαλιά του και επειδή δεν σταμάτησε το κλάμα, το χόρευε στα χέρια του κάνοντας βόλτες στην αυλή. Τρέμοντας, τον παρατηρούσα από μια γωνιά κάθε φορά που πλησίαζε προς την πόρτα του κήπου, μήπως πετάξει το παιδί και το σκοτώσει. Χωρίς να το καταλαβαίνω, όσο πιο πολύ φοβόμουν τόσο πιο δυνατά έσφιγγα το μπισκότο στο χέρι μου μέχρι που έγινε θρύψαλα. Επιτέλους γύρισαν από το χωράφι. Κι εμείς ζούσαμε ακόμη! Η μάνα ανήσυχη, άφησε μοναχό τον πατέρα να ξεφορτώσει τα γάιδαρο, άρπαξε το μωρό από τα χέρια του Γερμανού και μπήκαμε

Συνέχεια από τη σελίδα 10

μέσα. Όπως προχωρούσα τον πρόσεξα να βοηθά τον πατέρα. Το μικρό αποκαμωμένο γρήγορα ηρέμησε στην αγκαλιά της μάνας και αποκοιμήθηκε βαθιά. Ο φόβος μου μεγάλωνε. Τι θα μου έλεγε που δεν την άκουσα; Μόλις άφησε την αδερφή μου να κοιμάται και μου είπε «έλα 'δω παιδί μου. Δεν σου 'χω πει...», ξέσπασα. Τη δέκοψα κλαίγοντας και ψέλλισα: «Μη με μαλώσεις. Το μωρό θα πέθαινε. Μου φάνηκε αλλιώς-τικη. Με πήρε στην αγκαλιά της και όπως με χάιδευε μονολογούσε: «Είντα έγνοιες σου φορτώνουμε από ντεδά παιδάκι μου τσοι πλάτες σου. Ανάθεμα τον πόλεμο».

Ο πατέρας φάνηκε στην πόρτα αναστατωμένος. Κρατούσε στο χέρι του μια φωτογραφία και την έφερε στο φως του λύχνου να τη δει. Ήταν μια γυναίκα και δυο παιδιά. Το μεγάλο ήταν κορίτσι περίπου σαν και μένα στην ηλικία. Μόνο τα μαλλιά του ήταν ξανθά και ίσα. Το πιο μικρό δεν καταλάβαινες αν ήταν αγόρι ή κορίτσι. «Κλαίει κι εφτός ο παντέρμος» είπε ο πατέρας. «Μου 'δειξε τη φωτογραφία με τη γυναίκα και τα κοπέλια ντου και μου 'πε. Ντικιά μου πίκουλα εγκώ θα ξαναντεί Νίκος; Είπα να του 'λεγα! Σάματις θέλουνε ούλοι τον πόλεμο; Ψυχή θα παραδώκουνε. Ας τσοι κρίνει ο Θεός κατά που τννε πρέπει».

Κοίταζα το Γερμανό που ήταν έξω στην πόρτα ενώ έπαιρνε με ευλάβεια θαρρείς, τη φωτογραφία και την έβαλε στη μέσα αριστερή τσέπη του αμπέχωνου. Τα δάκρυα από τα μάτια του δεν είχαν στεγνώσει. Τι παράξενο, σκέφτηκα κλαίει και οι μεγάλοι ακόμη και όταν έχουνε τουφέκια; Τι φοβούνται άραγε; Εκείνο το βράδυ δεν μπορούσα να κοιμηθώ. Σκεφτόμουν το ξανθό κορίτσι της φωτογραφίας. Πώς να το λένε; Δε με νοιάζει. Εγώ θα το βαφτίσω

Γερμανούλα. Κάποια στιγμή πίστεψα πως ήταν πολύ κοντά μου και άρχισα να του μιλώ: Ξέρεις Γερμανούλα θαρρώ πως σ' αγαπώ κι ας μη σε ξέρω. Πρέπει να είσαι πολύ μακριά αφού δεν σ' έχω δει ποτέ. Εμείς εδώ κρυνόουμε και πεινάμε και σκοτώνουν πολλούς, ακόμη και μικρά παιδιά, οι στρατιώτες σαν τον πατέρα σου. Δεν ξέρω αν έχει σκοτώσει κι εκείνος. Απόψε μου φάνηκε καλός άνθρωπος, κι ας λείπει η μαμά μου. Νομίζω ότι κι εσύ θα κλαις μερικές φορές ας έχεις φαγάκι, ωραία ρούχα, και παιχνίδια. Δεν σου λείπει ο μπαμπάς σου; Εκείνος σε αγαπά και έκλαιγε απόψε. Σίγουρα θα ήθελε να ήταν κοντά σου. Αν μπορούσα θα τον βοηθούσα να γυρίσει. Δεν θα χαιρόσουν πολύ;

Δεν καταλαβαίνω, Γερμανούλα μου, ποιοι διώχνουν τους ανθρώπους από τα σπίτια τους, τους δίνουν όπλα και τους βάζουν να σκοτώνουν. Και γιατί το κάνουν; Κοίταξε όλοι κλαίει κι εσύ και ο μπαμπάς σου κι εμείς όλοι. Σε παρακαλώ κάνε τον να γυρίσει κοντά σας. Και για να ξέρεις εδώ

δεν τους αγαπά κανείς. Μη μου θυμώνεις που σου το λέω. Είναι αλήθεια. Άκου αν φύγουν όλοι οι στρατιώτες θα σταματήσει ο πόλεμος. Και τότε θα γελούμε κι εσύ κι εγώ κι όλα τα παιδιά και θα παίζουμε χωρίς να φοβόμαστε. Γερμανούλα πώς να κάνουμε τους μεγάλους να καταλάβουν ότι ο πόλεμος δεν είναι καλός; Σου τα λέω όλα αυτά γιατί είσαι καλή. Αλλιώς γιατί θα έκλαιγε ο μπαμπάς σου για σένα; Μην ξεχνάς να παρακαλές να σταματήσει ο πόλεμος. Η μαμά μου όλο λέει ανάθεμά τονε για πόλεμος. Κι εγώ όλο μπερδεύομαι πιο πολύ. Αν ρωτούσαν οι μεγάλοι εμάς τα παιδιά και μας άκουγαν, έστω και μια φορά, ασφαλώς δεν θα γίνονταν πόλεμοι. Όλο μας λένε όταν μιλάμε. «Σώπα!» Είσαι μικρός, δεν ξέρεις». Αυτοί που είναι μεγάλοι και ξέρουν, πες μου Γερμανούλα, αγαπάνε το κακό; Τους αρέσει ο πόλεμος; Θε μου, ας μας άκουγαν μια φορά!

Είμαι κουρασμένη, πεινώ και λιγάκι, μα χαίρομαι που σε έκανα φίλη μου και σου κουβέντιασα. Σ' αγαπώ. Καληνύχτα Γερμανούλα.

ΑΘΩΟΤΗΤΑ

*Για λίγο χθες στα χέρια μου
κανάκεψα έναν άγγελο.
Ήταν δεν ήταν δύο χρονών.*

*Βλέμμα, γέλιο, λεξούλες,
της αθωότης λούλουδα,
την αγκαλιά μου γέμισαν.*

*Κι από το νου και την ψυχή
ό,τι κακό και ό,τι άσχημο,
παράταιρο όπως ένωσε,
ντροπιάστηκε και χάθηκε.*

Μαίρη Πριπάκη Κουντάνη

*Δημοσιεύουμε δύο
φωτογραφίες, από τα
μέσα της δεκαετίας του
'60, τις οποίες διέθεσε
στην εφημερίδα μας, ο
Μανώλης Μπολανάκης,
γιός του φουρνάρη,
που ζει από χρόνια
στον Καναδά. Στην
πρώτη, εικονίζεται
με τον Βασίλη
Κουρομιχελάκη,
σήμερα γιατρό, στον
Κεφαλά, στο Πανηγύρι
του Δεκαπενταύγουστου
και στην δεύτερη, με τον
Μαντωνανάκη Στέλιο,
σήμερα οδοντίατρο,
στο δρόμο από τους
Αρμένους στο Νιό Χωριό.*

Επίσκεψη στο Ίδρυμα «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»

Από τις πιο όμορφες επισκέψεις στο σπίτι του Ελευθερίου Βενιζέλου στη Χαλέπα Χανίων, που πραγματοποιήσαμε τη Δευτέρα 13 Αυγούστου το απόγευμα.

Το πούλμαν, που μας περίμενε στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου στους Αρμένους, μετά από σύντομη διαδρομή, μας αποβίβασε στην πλατεία απέναντι από το σπίτι και σημερινό μουσείο όπου υπήρχε ο ανδριάντας του εθνάρχη σε φυσικό μέγεθος φιλοτεχνημένος από τον γλύπτη Paul Troubetzkoy. Εκεί βγάλαμε και την καθιερωμένη ομαδική μας φωτογραφία.

Αμέσως μετά παρακολούθησαμε μια περιεκτική κι εμπειριστατωμένη ξενάγηση, όπου η ιστορία συνυφάνθηκε με τα προσωπικά βιώματα του Ελευθερίου Βενιζέλου και κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον μας.

Το σπίτι αυτό ανακαινίστηκε το 1927 από τη δεύτερη σύζυγο του εθνάρχη, Έλενα Σκυλίτση, η οποία διέθεσε χρήματα και για πλούσιο φιλανθρωπικό έργο.

Εντύπωση μας προκάλεσε το γεγονός πως τα γένια του εθνάρχη, χαρακτηριστικό της φυσιογνωμίας του, ήταν κατάλοιπο του πένθους του για την πρώτη σύζυγό του, Μαρία Κατελούζου που πέθανε από επιλόχειο πυρετό μετά τη γέννηση του δεύτερού τους γιου.

Σημαντικό έκθεμα ήταν η χρυσή πένα του ηγέτη που χρησιμοποιήθηκε για την υπογραφή της συνθήκης των Σεβρών.

Επίσης εντυπωσιακό το ξυλόγλυπτο δρύινο γραφείο του με το μελανοδοχείο

του και την πλούσια σε βιβλία βιβλιοθήκη που το περιστοιχίζει.

Συγκινητικό να βλέπει κανείς τα χειρόγραφα με τη μετάφραση του Θουκυδίδη που πραγματοποίησε κατά τη διάρκεια της αυτοεξορίας του στο Παρίσι.

Τέλος, τα ντοκουμέντα από τις δύο επίσημα καταγεγραμμένες απόπειρες δολοφονίας του, μας συγκλόνισαν και ιδιαίτερα οι φωτογραφίες λίγο πριν την κατάληξη ενός από τους προσωπικούς του φρουρούς, του Ιωάννη Μαρκάκη, που είχε δεχτεί έξι σφαίρες στο κεφάλι.

Μετά την άφογη ξενάγηση στο σπίτι-μουσείο του Ελ. Βενιζέλου ακολούθησε

δείπνο σε όμορφο παραλιακό ταβερνάκι στο Μαράθι. Αργά το βράδυ επιστρέψαμε στο χωριό ενθουσιασμένοι και πλήρεις εντυπώσεων.

Ευχαριστούμε τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας Σωματείων Αποκορώνου και του Συλλόγου Αρμενιανών Αττικής «Ο Κριτοβουλίδης» κ. Γιάννη Τερεζάκη για την οργάνωση και επιτυχή έκβαση της επιμορφωτικής και ψυχαγωγικής εξόρμησης. Επίσης, πολλά συγχαρητήρια στον κ. Νίκο Παπαδάκη, Γενικό Διευθυντή του Εθνικού Ιδρύματος «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» για το θαυμάσιο έργο του!

Μαρία Στρούμπου Τερεζάκη

Στο καφενείο του χωριού

Στου Ορφανακιού το καπηλειό
στο μέσα τραπεζάκι
τέσσερις νιοι Αρμενιανοί
εστρώσανε χαρτάκι.

Απ' το πρωί ξεκίνησαν
μέχρις αργά το βράδυ
και παίζανε ασταμάτητα,
τους βρήκε το σκοτάδι.

Την Αργυρώ εκάλεσαν
να πιούνε μια γεμάτη
και γρήγορα μαζεύτηκαν
μια δεκαρά νομάτοι.

Το Μιχαλιό τους έφερνε παπούλες,
σκορδουλάκους,
χοχλιούς, απάκι, ταραμά
και σύγκλινα απ' τσοι Λάκκους.

Απ' το ποιτί και το φαί,
χωρίς ν' αλλάξουν θέση
γρήγορα εγινήκανε
ανεξαιρέτως φέσι.

Απ' του κρασιού τη δύναμη
μέσα στην παραζάλη
είδαν παλιούς Αρμενιανούς
όξω απ' του Σκανδάλη.

Το Μιτσινίγο είδανε
με τον Τερεζογιάννη,
είδαν το γέρο-Βαγιωνή
το Γιαγκουλή το Γιάννη.

Στο παρεάκι έρχονται
ο Καβρουλοδημήτρης,
ο Γιάνναρης, ο Θυμαλιός
κι ο Τζίμης ο Δημήτρης.

Είδαν το Μπουρναζοστρατή,
το Μαραγκουδοπέτρο,
τον Προεστάκη τον Κωστή,
το Τζούστα, τον Αβέρκο.

Δεν έλειψαν ο Λαμπροκλής
κι ο Χρήστος ο Κολώνης,
παρών κι ο Γαβριλοκωστής
και ο Νικηταντώνης.

Μ' απ' την ακλύτση Γραι-Φυθειάς
τα πρόσωπα κλωμιάζουν
και οι Σεβάσιμες Μορφές σβήνουν
και ξεθωριάζουν.

Συγκινημένοι οι ζωντανοί
με δάκρυα στα μάτια
άγιαζαν το γλυκό κρασί
που τσοί 'κανε κομμάτια

Τα χέρια τους εδώσανε
να παν να ξαναπιούνε
με πόθο και κρυφή χαρά
τέθιοι όνειρα να δούνε.

Παλιός Αρμενιανός

Η συγκέντρωση των αποφοίτων του Γυμνασίου Βάμου σχολικού έτους 1967-1968

Γράφει ο **Γιώργος Γιακουμινάκης**
Λογοτέχνης-ποιητής*

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε στο Βάμο Αποκορώνου, η προγραμματισμένη συγκέντρωση των συμμαθητών, αποφοίτων του μεικτού εξαταξίου Γυμνασίου Βάμου σχολικού έτους 1967-1968 την Κυριακή 19 Αυγούστου 2018.

Τη διοργάνωση και το συντονισμό της εκδήλωσης είχε αναλάβει τριμελής επιτροπή συμμαθητών, αποτελούμενη από το Γιώργο Γιακουμινάκη, την Σοφία Πατσουράκη-Βάνδουλα και τον Σταύρο Νικηφοράκη.

Οι συμμαθητές συγκεντρωθήκαμε στο προαύλιο του Σχολείου στο Βάμο και στη συνέχεια ανεβήκαμε σε αίθουσα όπου μας υποδέχτηκε ο νυν Λυκειάρχης κ. Παναγιώτης Αμπελάς και μας ξενάγησε στις ανακαινισμένες και εκσυγχρονισμένες με ηλεκτρονικά μέσα αίθουσες διδασκαλίας.

Μετά το τέλος της ξενάγησης καταλήξαμε στην αίθουσα της τάξης μας κατά την σχολική χρονιά της αποφοίτησής μας, καθίσαμε σαν καλοί μαθητές στα θρανία και ακούσαμε τον κ. Λυκειάρχη να μας συγχαίρει, μεταξύ των άλλων, που συνεχίζουμε τις συγκεντρώσεις μας ακόμα και μετά από πενήντα ολόκληρα χρόνια από την αποφοίτησή μας.

Στη συνέχεια ο υποφανιόμενος, φανεράσυγκινημένος, έλαβε το λόγο και αφού καιρέτισε τους συγκεντρωμένους και ευχαρίστησε τον κ. Λυκειάρχη για την παρουσία του και την παραχώρηση της τάξης για την εκδήλωση, αναφέρθηκε με λίγα λόγια στην έκδοση του βιβλίου του με τίτλο «50 χρόνια μετά, όταν πηγαίναμε μαζί σχολείο 1968-2018».

Ακολούθησε η απαγγελία των παρακάτω μαντινάδων του που έγραψε για το σκοπό αυτό.

Για τη συνάντηση των 50 χρόνων-Μαντινάδες

Από τα ξεσκολίσματα περάσαν
τόσοι χρόνοι

και 'γω θαρρώ πως βρίσκομαι
στη μ-πρώτη νιότη ακόμη.

Μέσα στα φύλλα της καρδιάς
αν μπόρουνες να φτάξεις
θα θώρουνες πως δε θα βρεις
μέσα τζη μεταλάξεις.

Ο χρόνος πάντα στο κορμί
τσι σημαδιές αφήνει
μα η καρδιά μας φτερουγά
κι ανέγγιχτη θα μείνει.

Άνοιξε πύλη τ' ουρανού
να βγούνε τ' αγγελούδια
σήμερα τη μπαρέα μας
να ράνουνε λουλούδια.

Άνοιξε αγκάλη διάπλατα
και κλείσε τη μ-παρέα
μη μου ξεφύγει μια στιγμή
απ' τη χαρά λαθραία.

Ξανοίξετε πως λάμπουνε
τα πρόσωπά μας φίλοι
ο ήλιος το χρυσάφι ντου
πάνω μας το 'χει στείλει.

Σα ντη σημερινή στιγμή,
λίγες φορές λαχαίνουν
κρατήξε τέ τζι ζωντανές,
γιατί γοργά διαβαίνουν.

Ζήσετε τούτες τσι στιγμές
σα νά 'σαστε κοπέλια
γυρίστε πλάτη στσι καημούς
και σκάσετε στα γέλια.

Κάθε φορά που τση ζωής
οι μπόρες με χτυπούνε
ξυπνώ τσι αναμνήσεις μου
και με παρηγορούνε.

Τσι σχολικές μας τσι χαρές
μετρώ ξαναμετρώτζι
και στσι φουρτίνες τση ζωής
Πάντα αναζητώ τζι.

Ζωή κι αν έχεις βάσανα,
φράγκο εγώ δε δίνω
με τσι συμμαθητές κρασί
τα κάνω και τα πίνω.

Λιγάκι κι αν μεγάλωσα
καθόλου δε με μέλει
θα πάω να βάλω και μαλλιά
να μοιάζω με κοπέλι.

Αν βρω και κοπελιού μυαλά,
παζάριδε θα κάνω
καλιά σαν-τροζοκόπελο
και κουζουλός να διάχνω.

Και μη ντολμήσεις να μου πεις
γέρο ξεκουθιασμένε
αν νοιώθεις γέρος, γέρασες
φίλε δυστυχισμένε.

Τελειώνοντας, κάλεσε την επιτροπή για την επίδοση ειδικής αναμνηστικής τιμητικής πλακέτας στον κ. Λυκειάρχη, σαν εκπρόσωπο του Σχολείου.

Ο Σταύρος Νικηφοράκης αναφέρθηκε στους εκλεκτούς συμμαθητές που έφυγαν για το μακρινό ταξίδι της αιωνιότητας και τηρήθηκε ενός λεπτού σιγή στη μνήμη τους.

Προτού κατέβουμε στο προαύλιο του σχολείου για τις απαραίτητες ομαδικές-φωτογραφίες διανεμήθηκε στους παρόντες συμμαθητές-τριες ένα αντίτυπο του βιβλίου, ένα αναμνηστικό δίπλωμα και ένα DVD με φωτογραφικό και βιβντεοσκοπικό υλικό από τη σχολική ζωή και τις προηγούμενες συγκεντρώσεις των συμμαθητών.

Μετά και απ' αυτό επήγαμε σε γνωστή ταβέρνα όπου αφού κουβεντιάσαμε για τα περασμένα μας, φάγαμε, ήπιαμε, τραγουδήσαμε κ.λ.π. αποχωριστήκαμε και πάλι φορτωμένοι με καινούριες αναμνήσεις.

Σημειώνουμε την ιδιαίτερη παρουσία των συμμαθητών Ελένης Μαλεκάκη, Ειρήνης Κατσουλάκη, Γεωργίας Μανουσογιαννάκη και Παντελή Ρηγάκη, που ήλθαν στην Κρήτη αποκλειστικά για τη συγκέντρωση των συμμαθητών.

*Αντιπρόεδρος Διεθνούς Εταιρείας
Ελλήνων Λογοτεχνών
-Ταμίας της Ένωσης Συντακτών
Κρητικού Τύπου

19-8-2018

Γιώργος Γιακουμινάκης
«Βαγιωνιάς»

Αυτοί που φεύγουν...

Πέθανε στα Χανιά στις 11 Ιουνίου 2018 και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στις 12, η **Μαρία Κουράκη**, το γένος Τερεζάκη, ετών 84. Η Μαρία ήταν χήρα του Θόδωρου Κουράκη και μητέρα του Παναγιώτη και του Αναστάσιου.

Πέθανε στους Αρμένους στις 7 Αυγούστου 2018 και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στις 8, η **Στυλιανή Τσιριγιώτη** χήρα του Αποστόλη, το γένος Πατνιωτάκη, ετών 94. Η Στυλιανή ήταν μητέρα της Πελαγίας και της Μαρίας.

Πέθανε στους Αρμένους στις 13 Αυγούστου 2018 και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στις 14, ο **Στέλιος Πριπάκης**, ετών 87. Ο Στέλιος ήταν σύζυγος της Ελένης Πριπάκη, το γένος Αλεξανδράκη, και πατέρας της Μαρίας και του αείμνηστου Νίκου.

Πέθανε στα Χανιά στις 11 Σεπτεμβρίου 2018 και ετάφη στο νεκροταφείο του Προφήτη Ηλία στις 12, ο **Ιωάννης Δαμ. Μαρινάτος**, Πλωτάρχης του Π.Ν. ε.α., ετών 79. Ο Γιάννης ήταν σύζυγος της Διαμάντας το γένος Κουρομιχελάκη και πατέρας του Γιάννη και της Μαριλένας.

Η «Ελευθερόπολις» εκφράζει τα θερμά της συλλυπητήρια σε όλους τους συγγενείς.

Δωρεές στην Ενορία Αρμένων

Στην ενορία Αρμένων προσέφεραν οι παρακάτω: **Μπολανάκης Εμμανουήλ 50 €**, **Κουτσουπάκης Θεόδωρος υπέρ του ιερού ναού Αγίου Νικόλαου 500 €**, **Παπαδάκης Ελευθέριος για αγορά τάφου 200 €**, **Σπυρίδων και Ειρήνη Τερεζάκη 600 €**, **Τερεζάκης Εμμανουήλ υπέρ αναπαύσεως της αδελφής του Μαρίας 100 €**, **Ορφανάκη Αργυρώ 20 €**, **Μωραϊτάκης Στέφανος 50,00 €**, **Ζερβουδάκη Κυριακή 50 €**, **Χαλβαδάκη Σοφία 20 € εις μνήμη του συζύγου της, Ιωάννης Τερεζάκης 50 €**, **Ιωάννης Τερεζάκης για τη βαφή του ιερού ναού του Προφήτη Ηλία 50 €**, **Αντώνιος Καλλιβρετάκης 70 €**, **Πατήρ Εμμανουήλ Καβρουλάκης 50 €**, **οικογένεια Πριπάκη Στυλιανού, στη μνήμη του, 50 €**.

Το Εκκλησιαστικό συμβούλιο ευχαριστεί όλους τους δωρητές και παρακαλεί ο Άγιος να είναι βοηθός όλων.

Ο ιερέας **Πατήρ Αντώνιος Παπαδοκοκολάκης**

Μνήμη οικογένειας Μιχελογιάννη

Την Κυριακή 12 Αυγούστου 2018 ο Πολιτιστικός Σύλλογος Αρμένων τέλεσε μνημόσυνο στη μνήμη του Ιατρού Γεωργίου Μιχελογιάννη και του καθηγητή Ιατρικής Ιωσήφ Γεωργίου Μιχελογιάννη. Ομιλητής ήταν ο τέως βουλευτής Χανίων, Ιωσήφ Δημητρίου Μιχελογιάννης.

«Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον πολιτιστικό σύλλογο Αρμένων για την ευγένεια και την καλοσύνη που είχε να κάνει μνημόσυνο για την ανάπαυση της ψυχής και για να τιμήσει την μνήμη του φιλόδοξου γιατρού Γεωργίου Μιχελογιάννη και του γιου του, καθηγητή της ιατρικής, Ιωσήφ Μιχελογιάννη.

Με την ευκαιρία να εκφράσω την ευγνωμοσύνη όλης της οικογένειας Μιχελογιάννη γιατί σε αυτό το πολύ όμορφο χωριό, τους Αρμένους, βρήκαμε φιλοξενία, αγάπη και στήριξη. Το μνημόσυνο αυτό θα καταγράφει στην ιστορία του χωριού μαζί με όλες τις άλλες εκδηλώσεις που έχουν γίνει στο χωριό μας.

Οι Αρμένιοι έχουν σήμερα και είχαν παλαιότερα πολύ καλούς γιατρούς και πολύ καλούς επιστήμονες. Έχουν και καθηγητές στα πανεπιστήμια. Ο γιατρός Γεώργιος Μιχελογιάννης ήταν ένας ζωντανός θρύλος στην εποχή του. Όταν πολιτευόταν γράφανε στους δρόμους και στους τοίχους «ψηφίστε τον Άγιο Παντελεήμονα», χωρίς να λένε το όνομα του. Ήταν ένας γιατρός που εβοήθησε αναρίθμητες οικογένειες, χωρίς να παίρνει λεφτά από τους φτωχούς. Θα σας διηγηθώ μόνο τρία περιστατικά, για το ένα είμαι μάρτυρας. Ο ίδιος ο γιατρός έκανε επίταξη στα σπίτια των συγγενών του για να μένουν εκεί οι ασθενείς του που είχαν ανάγκη από βραχεία νοσηλεία. Έφερε στο σπίτι μας στη Ραμνή ένα νεαρό τραυματία που δεν έπρεπε να μετακινηθεί και έμενε εκεί μαζί μας για ένα μήνα. Οι άνθρωποι, οι συγγενείς του ασθενούς, ήταν πάμφτωχοι, δεν πήρε ούτε μια δραχμή για τις επισκέψεις ενός μήνα.

Γεώργιος Μιχελογιάννης

Όταν ο ίδιος ο γιατρός ήταν άρρωστος στο νοσοκομείο, ένας γιατρός μου είπε ότι παρακολουθούσε την νοσηλεία που κάνανε στους άλλους ασθενείς και υπέδειξε, και είχε δίκιο όπως αποδείχθηκε, να αλλάξουν τη νοσηλεία σε άλλο ασθενή. Ο γιατρός ο Πιπεράκης από το Νιο Χωριό

μου λέει όταν τον συναντώ στον κήπο στα Χανιά, ότι ο Γεώργιος Μιχελογιάννης με το φαρδύ του χέρι και τα χονδρά του δάχτυλα έψαχνε το σώμα του αρρώστου και έκανε σίγουρη διάγνωση.

Ο γιος του, Ιωσήφ Μιχελογιάννης, έκανε άριστες σπουδές στην Ιατρική Αθηνών. Τελείωσε με άριστα, κρατούσε σημειώσεις από τα μαθήματα των καθηγητών και έβγαζε πολυγραφημένα βιβλιαράκια και βοηθούσε τους συμφοιτητές του. Έκανε λαμπρές μεταπτυχιακές σπουδές στην Αμερική, στο περίφημο ίδρυμα Καρολίνσκα στην Σουηδία και στην Γερμανία, ύστερα έγινε καθηγητής της Ιατρικής στο πανεπιστήμιο Κρήτης. Ήταν ειδικός νευροφυσιολόγος για τα παιδιά και πρόσφερε τεράστιες υπηρεσίες στον πληθυσμό της Κρήτης, στα παιδιά που γεννήθηκαν με πρόβλημα στο κεντρικό νευρικό σύστημα. Δεν ήταν τόσο κοινωνικός όσο ο πατέρας του, αλλά ήταν ο τύπος του αφοσιωμένου επιστήμονα που ξημεροβραδιάζεται στο εργαστήριο του και με τις μελέτες του. Ήταν υπεράνω χρημάτων όπως ο πατέρας του.

Ιωσήφ Γεωργίου Μιχελογιάννης

Οι πανεπιστημιακοί συνάδελφοι του Σήφη στο Ηράκλειο, ήρθαν στο Κόκκινο Χωριό όπου έγινε η κηδεία του Σήφη και μας είπαν ότι ο Σήφης είχε στοργή και αγάπη για τους φοιτητές του και βοηθούσε και κατεύθυνε σωστά τους νέους γιατρούς.

Εκ μέρους της οικογένειας εκφράζω την ευγνωμοσύνη μου στους Αρμενιανούς και τις Αρμενιανές που πάντα έδειξαν προς την οικογένεια Μιχελογιάννη, αγάπη, φιλία και στήριξη στην οικογένεια.

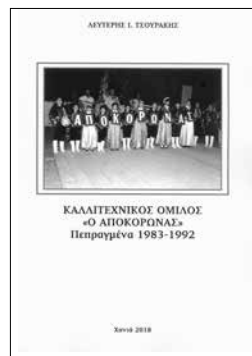
Η ετήσια εκδήλωση του Καλλιτεχνικού ομίλου «ο Αποκόρωνας»

Βραδιά ριζιτικού και παρουσίαση του βιβλίου του Λ. Τσουράκη από τον Β. Κακατσάκη

Στον Τζιτζιφέ, ιστορικό χωριό του Δήμου Αποκορώνου, πραγματοποιήθηκε και φέτο, την Πέμπτη 16 Αυγούστου, η αφιερωμένη στο Ριζιτικό τραγούδι βραδιά, υπό την αιγίδα του Δήμου και με πλήθος κόσμου και εκπροσώπους πολιτιστικών συλλόγων και φορέων.

Η παρουσίαση της βραδιάς έγινε από τον ριζιτή δικηγόρο κ. Εμμανουήλ Νικολούδη, ο οποίος τόνισε την προσφορά του Λευτέρη Τσουράκη, επισημαίνοντας ότι: «τον ευχαριστούμε που μας επέτρεψε να διακινήσουμε αυτό το βιβλίο που ήταν πνευματική του εργασία και πνευματική εργασία του Συλλόγου βέβαια με τα έσοδα από την πώληση του να μένουν στον Σύλλογο».

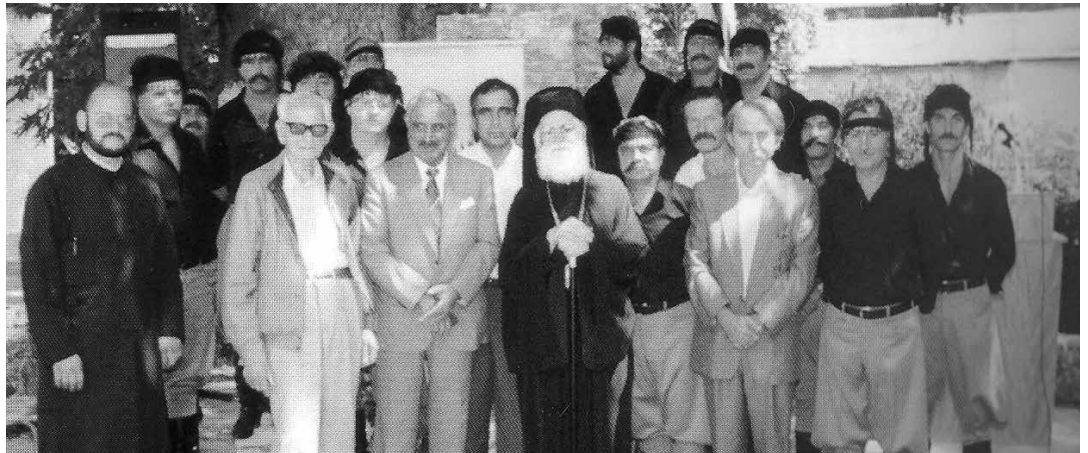
Η εκδήλωση άρχισε με την παρουσίαση βιβλίου-λευκώματος του πρωτεργάτη της ίδρυσης, και επί μια δεκαετία προέδρου, του Καλλιτεχνικού Ομίλου Ριζιτών, από τον καταξιωμένο κ. Ευάγγελο Κακατσάκη, συνταξιούχο δάσκαλο και συνεργάτη των Χανιώτικων Νέων, ενώ στη συνέχεια χαιρετισμούς απύθηναν ο δήμαρχος Αποκορώνου κ. Χαράλαμπος Κουκιανάκης και ο γενικός διευθυντής του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος» Νίκος Παπαδάκης.

Τέλος, με συγκίνηση ο κ. Ελευθέριος Τσουράκης αναφέρθηκε στο πνευματικό του πόνημα και ευχαρίστησε όλους όσους συμμετείχαν.

Η βραδιά συνεχίστηκε με πλούσια προσφορά εδεσμάτων με κύριο πιάτο βραστό κρέας με πολύ νόστιμο πιλάφι, με ριζιτικά τραγούδια από τον Καλλιτεχνικό Όμιλο Αποκόρωνα τον οποίο απαρτίζουν άτομα από ηλικίας 16 ετών το μικρότερο μέχρι και 75 το μεγαλύτερο, για ν' ακολουθήσει κρητικό πανηγύρι με τοπικό παραδοσιακό μουσικό συγκρότημα.

Στην ομιλία του ο Βαγγέλης Κακατσάκης ανέφερε: «Καλώς βρεθήκαμε την επαύριον της Παναγιάς στον απόηχο του τραγουδιού της τιμιωτέρας των Χερουβείμ και ενδοξότερας πάντων των Σεραφείμ που έψαλλαν και σήμερα ολημερίς της μέρας οι τζιτζίκοι στον Τζιτζιφέ, στην έδρα του Καλλιτεχνικού Ομίλου του Αποκόρωνα στη ριζιμιά ρίζα του Ριζιτικού, τη βραδιά του Ριζιτικού και ζει και ζει και ζει ο Αποκόρωνας, στον ίσκιο της μαδάρας ζει. Καλώς βρεθήκαμε στην εκδήλωση ετούτη για το Ριζιτικό, μέρος της οποίας είναι και η παρουσίαση της έκδοσης Καλλιτεχνικός Όμιλος "Ο Αποκόρωνας", πεπραγμένα 1983 - 1992 του εκ Νίππου»

Από εκδήλωση του Καλλιτεχνικού ομίλου «ο Αποκόρωνας» που με τη λήξη της φιλοξενήθηκε στον Πλάτανο των Αρμένων.

ορμώμενοι πρώτου και για μια δεκαετία ιστορικού προέδρου Λευτέρη Ιωάννου Τσουράκη. Αρχοντοεπαρχία μου και Αποκόρωνα μου στο μπέτη μου είσαι ζωγραφιά και ήλιος στην καρδιά μου. Και για λογαριασμό του Λευτέρη Τσουράκη είχα την αίσθηση πως θα άκουγα τούτη τη μαντινάδα του Θεριανού λυράρη Ανδρέα Λιλικάκη ενώ περιδιάβαζα ξανά και ξανά στις διανθισμένες με πλούσιο φωτογραφικό υλικό σελίδες της παρουσιάζουσας σήμερα στην αγάπη σας έκδοση και ξαναζούσα όλα τα θαυμάσια που έγιναν έτσι όπως έγιναν κάτω από τη σημαία του Αποκορωνιώτικου εμείς τη δεκαετία 1983 - 1992. Μα και για λογαριασμό όλων των άλλων που τα συν δημιούργησαν ιδιαίτερα των φευγάτων στον επουράνιο Αποκόρωνα και ξεχωριστά του Νεροχωριανού δεσπότη του «Αγίου Ειρηνάου Γαλανάκη του χριστιανού», για να συνεχίσει επισημαίνοντας ότι «άξιος ο μισθός» του Λευτέρη Τσουράκη, η ηθική ικανοποίησή του δηλαδή, καλάλι ο κόπος του και τα έξοδά του. Δεν μπορούμε να λέμε ότι αγαπούμε τους άλλους τόπους και τους άλλους ανθρώπους αν δεν αγαπούμε πρώτα τον τόπο μας και τους ανθρώπους του, συνήθιζε να λέει, περίπου στα λόγια του ο παππούς. Κανόνας ζωής και για τον Λευτέρη Τσουράκη που ήταν ένας από τους πρώτους συνεργάτες του και από τους πιο καλούς μαθητές του, ο λόγος τούτος».

Και ο Λευτέρης Τσουράκης στην αντηφώνησή του τόνισε: «Ευχαριστώ πολύ τον καλό μου φίλο και συγχωριανό μου Βαγγέλη Κακατσάκη για τα όσα όμορφα είπε αναδεικνύοντας με τον καλύτερο τρόπο το εγχείρημά μου που μοναδικό σκοπό είχε τη διάσωση «Ο Αποκόρωνας». Τα λόγια του με τιμούν. Στις 28 Ιουνίου 1983, Εκκλησία, Τοπική αυτοδιοίκηση, Αναπτυξιακοί και Πολιτιστικοί Φορείς, μεμονωμένοι Αποκορωνιώτες οραματίστηκαν και σύστησαν έναν Αποκορωνιώτικο φορέα που πολύ σύντομα, καλύπτοντας τις τοπικές ανάγκες για τις οποίες και ιδρύθηκε, το Ριζιτικό τραγούδι και τους Κρητικούς χορούς, όργωσε

την Κρήτη και στη συνέχεια ταξίδεψε στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, στα Δωδεκάνησα, στη Βουλγαρία, στη Γαλλία. Ταυτόχρονα, συνέβαλλε ποικιλοτρόπως στα πολιτιστικά και αναπτυξιακά δρώμενα του Αποκόρωνα. Για όσους δεν έχουν διαβάσει και δεν θα διαβάσουν λόγω του πολύ περιορισμένου αριθμού αντιτύπων τα πεπραγμένα του Καλλιτεχνικού Ομίλου «Αποκόρωνας» που από το προσωπικό μου αρχείο και από τις δικές μου αναμνήσεις έχω καταγράψει θέλω να τονίσω ότι συνοψίζω ένα έργο πολυδιάστατο στο οποίο έχουν συμβάλει τα μέλη όλων των διοικητικών συμβουλίων της περιόδου 1983-1992, που τα ονόματά τους, αλφαβητικώς, παραθέτω. Ο Ανετάκης Μανώλης, ο Βολουδάκης Μανώλης, ο αείμνηστος παπά Μανώλης Βορεινάκης, ο αείμνηστος Γαυγιωτάκης Μιχάλης, ο Ζουνάκης ο Γιώργης που εκτός από μέλος του Δ.Σ. ήταν και χοροδιδάσκαλος και υπεύθυνος της χορωδίας του Ριζιτικού τραγουδιού και που δυστυχώς για προσωπικούς λόγους δεν μπορεί να είναι μαζί μας απόψε».

Ο ίδιος, συνεχίζοντας να διαβάζει ονοματεπώνυμα ανέφερε ακόμα «τον Μαρινάκη Ορέστη, τον Ξενάκη Γιώργη, τον Πανηγυράκη Πέτρο, τον αείμνηστο Παντεράκη Γιάννη, τον Τζομπανάκη Μιχάλη», για να αναφερθεί αμέσως μετά στα μέλη που κατά καιρούς επάνδρωσαν την χορωδία και τα χορευτικά συγκροτήματα και σεβόμενος - όπως είπε - τον χρόνο και το τυχόν λάθος που θα έκανε γιατί ήταν πάρα πολλά, δεν τα ανέφερε.

Βιογραφικό συγγραφέα

Ο **Ελευθέριος Τσουράκης** γεννήθηκε το 1940 στο Νίππος Αποκορώνου και εργάστηκε ως καθηγητής στις Τεχνικές Σχολές για 40 χρόνια, αρχικά στις Σχολές στο Καστέλι, ενώ συνεργάστηκε εθελοντικά με τον αείμνηστο μητροπολίτη Ειρηνάου Γαλανάκη ως γραμματέας για πολλά χρόνια στο Ίδρυμα Αγία Σοφία. Είναι από τους πρωτεργάτες ίδρυσης και πρώτος πρόεδρος του Καλλιτεχνικού Ομίλου «Ο Αποκόρωνας», για μία δεκαετία.

Πηγή: <http://eparxiakofos.gr>

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις

Η **Ρία Βασιλείου**, σύζυγος του **Νίκου Παπνιωτάκη**, γέννησε στις 9 Φεβρουαρίου 2018, κοριτσάκι.

Η **Χρύσα Βγενά**, σύζυγος του **Στέλιο Τσακίρακη**, γέννησε στις 4 Ιουλίου 2018, αγοράκι.

Στα νεογέννητα ευχόμαστε να ζήσουν και να είναι πάντα καλότυχα και ευτυχισμένα και στους γονείς και παππουδο-γιαγιάδες να τα χαίρονται!!

Πήρε το πτυχίο της

Το πτυχίο της πήρε από την Οδοντιατρική Σχολή του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και ορκίστηκε το Φλεβάρη 2018, η **Στέλλα Προεστάκη** κόρη του **Κωστή** και της **Αγγελικής**. Οι γονείς της την συγχαίρουν και της εύχονται καλή σταδιοδρομία και πάντα επιτυχίες στη ζωή της.

Επιτυχόντες σε ΑΕΙ

Μεγάλη επιτυχία είχαν τα χωριανάκια μας που τέλειωσαν φέτο το Λύκειο, στην προσπάθειά τους να πετύχουν σε ένα Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Παραθέτουμε τα ονόματα και τα τμήματα που πέτυχαν, όσων καταφέραμε να μάθουμε.

Η **Τσιτσιρίδη Φρόσω**, κόρη του **Χρήστου** και της **Σούλας**, πέτυχε στο τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Κρήτης στο Ηράκλειο.

Η **Ιωάννα**, κόρη του Αναστάση Χατζηπαγγαλάκη και της **Τσιτσιρίδη Κατερίνας**, πέτυχε στο τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Παντείου Πανεπιστημίου.

Η **Δανάη Σκανδάλη**, κόρη του **Μανώλη Σκανδάλη** και της **Ελπίδας Αναστασάκη**, πέτυχε στο τμήμα Διοίκησης Τουρισμού του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Η **Νεφέλη Σκανδάλη**, κόρη του **Γεωργίου Σκανδάλη**, πέτυχε στο τμήμα Πολιτικών Επιστημών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η **Δήμητρα Παπαδομανωλάκη**, κόρη του **Γιάννη** και της **Δέσποινας**, πέτυχε στο τμήμα Εφαρμοσμένων Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Κρήτης στο Ηράκλειο.

Η **Μαρία Καλλιβρετάκη**, κόρη του **Μανώλη** και της **Ειρήνης**, πέτυχε στο Χημικό τμήμα του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου στην Αθήνα.

Ο **Στράτος Παπασφάκης**, γιός του **Σήφη Παπασφάκη** και της **Ειρήνης Γλενούση** πέτυχε στο τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Η **Κατερίνα Χαλβαδάκη**, κόρη του **Βασίλη Χαλβαδάκη** και της **Χρυσούλας Σταμπολάκη**, πέτυχε στο τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης στη Θεσσαλονίκη.

Η Ελευθερόπολις συγχαίρει όλους τους επιτυχόντες και τους εύχονται καλές σπουδές, καλό πτυχίο, καλή σταδιοδρομία, και πάντα επιτυχίες στη ζωή τους. Στους γονείς και συγγενείς, ευχόμαστε να τους χαίρονται και να τους καμαρώνουν!

Επιτυχίες

Η **Ελπίδα Τσιτσιρίδη**, κόρη του αείμνηστου **Μανούσο Τσιτσιρίδη** και της **Κλαίρης Σπερελάκη**, αφού ολοκλήρωσε τις σπουδές της στην Ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου Comenius στην Μπρατισλάβα της Σλοβακίας, τελείωσε και το αγροτικό της στο Κεφάλι Κισσάμου και σήμερα εργάζεται στο τμήμα Ψυχιατρικής του Νοσοκομείου Χανίων.

Της ευχόμαστε πάντα επιτυχίες στη ζωή της και καλή σταδιοδρομία.

Γάμος-Βάπτιση

Στις 19 Αυγούστου 2018, στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου στους Αρμένους, παντρεύτηκαν ο **Γιώργος Καλλιβρετάκης** και η **Αφροδίτη Βλασταρίδου**. Κουμπάρα ήταν η **Μαρία Μπουσέκα**. Στη συνέχεια βάφτισαν τα παιδιά τους, τον **Αχιλλέα** που βάφτισε ο **Νίκος Σεργάκης** και την **Αικατερίνη** που βάφτισε ο **Νεκτάριος Λουτζακλής**.

Τους ευχόμαστε βίον ανθόσπαρτων και υγεία, αγάπη, χαρά και καθετί καλό να τους συνοδεύει πάντα στη ζωή τους!

Αριστεύσαντες

Από τα παιδιά του χωριού μας που σπουδάζουν στο Γυμνάσιο - Λύκειο αρίστευσαν φέτο:

Η **Χαιρετάκη Αικατερίνη** του **Εμμανουήλ** στη Β' τάξη του Γυμνασίου Βάμου με 19 κ' 13/14.

Ο **Νικολουδάκης Ιωσήφ** του **Ιωάννη** και της **Αρτεμισίας**, στη Γ' τάξη του Γυμνασίου Βάμου με 18 κ' 8/14.

Η **Σκανδάλη Ελεάννα** του **Γεωργίου** (του **Νικολάου**) στη Β' τάξη του Γ' Γενικού Λυκείου Χανίων με 18,7.

Η **Σκανδάλη Νεφέλη** του **Γεωργίου** (του **Ιωάννη**) στη Γ' τάξη του Γ' Γενικού Λυκείου Χανίων με 18,5.

Η **Μανατάκη Φωτεινή** του **Ιωάννη** στη Β' τάξη του Γενικού Λυκείου Βάμου με 19,4.

Ο **Παπασφάκης Ευστράτιος** του **Ιωσήφ** στη Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου Βάμου με 18,9.

Η **Τσιτσιρίδη Ευφροσύνη** του **Χρήστου** στη Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου Βάμου με 18,9.

Η **Χαλβαδάκη Αικατερίνη** του **Βασίλη** στη Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου Βάμου με 18,5.

Η **Χατζή Αριάδνη** του **Ευαγγέλου** στην Α' τάξη του 4ου Γενικού Λυκείου Χανίων με 18,6.

Η **Νικολαράκου Μαρία** του **Ιωάννη** και της **Δήμητρας** στη Γ' τάξη του 4ου Γενικού Λυκείου Χανίων με 19,8.

Η **Νικολαράκου Μιχαέλα** του **Ιωάννη** και της **Δήμητρας** στην Α' τάξη του 4ου Γενικού Λυκείου Χανίων με 19,5.

Η **Σκανδάλη Δανάη** του **Μανώλη** στη Γ' τάξη του 4ου Γενικού Λυκείου Χανίων με 18,2.

Η Ελευθερόπολις συγχαίρει όλους τους αριστεύσαντες και τους εύχεται πάντα να έχουν επιτυχίες!

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΜΑΣ

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας. Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.

Προεστάκη Κωστή του Εμμανουήλ	Αθήνα	20 €
Νικητάκη Γεώργιο	Αρμένιοι	50 €
Ορφανάκη Μιχάλη	Αρμένιοι	20 €
Ξυπολιτάκη Φώτη	Αρμένιοι	10 €
Παπαγιαννάκη Κατερίνα	Χανιά	50 €
Πατσουράκη Ευτύχη	Χανιά	20 €
Προεστάκη Γιάννη	Αθήνα	50 €
Μαραγκουδάκη Ντίνο	Χανιά	30 €
Στυλιανομανωλάκη-Ζουμπάκη Ρένα	Αρμένιοι	20 €
Λεντάρη Σταύρο	Αθήνα	20 €
Δεωνά Αβέρκιο	Αθήνα	20 €
Πολυχρονάκη Πολυχρόνη του Μιχαήλ	Αθήνα	50 €
Μπολανάκη Μανώλη	Καναδά	30 €
Αιδεσιμότατο Παπαδοκοκολάκη Αντώνιο	Αρμένιοι	20 €
Νικολάου-Καλλιβρετάκη Ευαγγελία	Χανιά	20 €
Ζωγραφακή-Παπαγιαννάκη Νίτσα	Χανιά	20 €
Σπερελάκη-Τσιτσιρίδη Κλαίρη	Χανιά	40 €
Πριπάκη Τάκη	Αθήνα	25 €
Κουρκούτα-Πριπάκη Ερασμία	Λαμία	25 €
Πατσουράκη-Πριπάκη Ελισάβετ	Χανιά	25 €
Ντίλη Κατίνα	Χανιά	30 €
Κατάκη Έφη		
Φαρμακείο Αρμένων	Αρμένιοι	25 €
Μπουντάκη Γιάννη	Αθήνα	50 €
Σωτηρίου Γιώργο	Αθήνα	40 €
Μπουντάκη Αργυρώ	Αθήνα	50 €
Μανατάκη Νίκο	Ιο Κυκλάδες	60 €
Νευράκη Νικηφόρο	Αθήνα	20 €
Ατσαλάκη Σπύρο	Ηράκλειο	20 €
Ψωμά Γιώργο	Ηράκλειο	50 €
Κουρομιχελάκη Λευτέρη	Αθήνα	30 €
Παπαδάκη Γιάννη του Μαθιού	Αθήνα	20 €
Μπουντάκη Παναγιώτη	Αρμένιοι	50 €
Φρεσκάκη Κατίνα	Ηράκλειο	50 €
Καλούδη Στάθη	Αρμένιοι	20 €
Μιχελογιαννάκη Κωστή	Χανιά	30 €
Ανώνυμος	Αρμένιοι	50 €
Παπνιωτάκη Τούλα	Ηράκλειο	20 €
Καλλιβρετάκη Αντώνη	Αμερική	50 €
Περουλάκη - Κολώνη Ειρήνη	Γιωργούπολη	20 €
Πιπεράκη-Σιώρη Μαίρη	Αθήνα	20 €
Μιχελογιαννάκη Γεώργιο		100 €

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο λογαριασμό GR9001101560000015676103433 της Εθνικής Τράπεζας δηλώνοντας στην τράπεζα το όνομά σας, ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση: Τσακίρακις Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 210-9916613, για να σας σταλεί η σχετική απόδειξη.